

Фото з сайту www.

Віктор ЮЩЕНКО: «ВІРТЕ В УКРАЇНУ, ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, СЛУЖІТЬ УКРАЇНІ!»

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЮЩЕНКА ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

**Дорогий мій український народі!
Високоповажні гості!
Шановна громадо!**

Я прийшов до вас із зали Верховної Ради. Там я виголосив урочисті слова присяги, записані в Конституції. Вони залишилися незмінними. Але іншою стала Україна, іншими стали ми з вами.

Ми скинули з плечей тягар минулого. Більше ніхто не посміє вказувати нам — як жити, кого обирати.

Я став Президентом волею українського народу. Ми з вами — його сини й дочки. Я хочу говорити сьогодні, дивлячись вам в очі. Велика честь — звертатися до вільних людей, які тримають у своїх руках долю своєї країни.

Я хочу перед лицем народу продовжити свою присягу. Присягаю — ми змінимо наше життя.

Моя перемога — це перемога всього українського народу й кожного громадянина зокрема.

Дякую за неї Господу Богу, який дав нам Віру, Надію і Любов. Із ними ми перемогли. Молюся, щоб ми назавжди зберегли їх у серцях.

Дякую українському народу за його високу довіру.

Дякую всім і кожному, хто відгукнувся на мої слова "Вірю в Україну. Знаю свій обов'язок. Разом переможемо". Ви відкрили своїй країні дорогу в майбутнє.

Дякую всім і кожному громадянину, за кого б він не голосував. Моя перемога — це перемога всіх. Кожен має право шукати шлях для країни. Кожен має право обирати ті політичні кольори, які йому близькі.

Але, дорогі друзі, дорогі українці, наш спільний вибір — кольори українського прапора, він об'єднує нас усіх, хто живе на сході, на заході, на півночі й на півдні.

Дякую своїй команді, яка працювала на перемогу. Ви, мої дорогі побратими, були непохитними на дорозі, пройденій разом. Вірю — ви будете невтомними в роботі, яка чекає нас попереду.

Дякую своїй родині, дружині, дітям і внукам. Ви були зі мною в найважчі дні. Ви сьогодні зі мною на святі. Вірю — ви завжди будете мені надією та опорою.

Низький уклін за науку моему батькові, Андрію Андрійовичу Ющенку, вчителю із маленького сумського села Хоружівка, в'язневі Освенциму, Бухенвальду, Дахау. Батькова правда вела мене дорогою життя й привела до високої честі стати на чолі моєї країни. Дякую моїй мамі — Варварі Тимофіївні за любов і молитву, які вберегли мене. Прошу в неї вибачення за всі болі, які довелося витримати її материнському серцю — й особливо в останні чотири місяці.

Дорогі друзі! Я гордий стояти разом із вами на цьому місці!

Два місяці тому, на цей Майдан, на площі й вулиці по всій Україні вийшли мільйони людей. Наші брати й сестри, батьки та діти, друзі й сусіди стояли вдень й вночі, у сніг і мороз. Україна ловила кожний порух і кожне слово, сказане тут. Серце України билось на цьому місці. Вільні люди всього світу, наші співвітчизники, розкидані по далеких землях, стали пліч-о-пліч із нами. На Майдані Незалежності українці постали перед світом як сучасна українська нація.

Мужній опір розбудив наші душі. Всі ми відчули себе громадянами України. У нас прокинулася гідність, благородство й милосердя. Озброєний лише вірою й переконанням, народ здобув прекрасну мирну перемогу. Це перемога свободи над тиранією, права над беззаконням, майбутнього над минулим.

Переможцем став кожен громадянин України. Ми добилися чесних виборів і 26 грудня не розминулися зі своєю долею. Ми вільно обрали шлях, яким готові йти вперед і вгору.

Наш вибір підготовлений усією нашою історією.

Ми обрали достаток, бо не може бідність принижувати землю, уперше в людській історії зорану хліборобським плугом.

Продовження на с. 2

Сьогодні в номері:

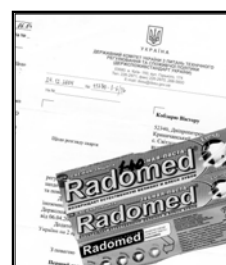
**Новий
політичний
час**

стор. 3—4

**Хто
розіграє
мовну карту?**

стор. 5—6

**Читачі
підказують
теми**

стор. 7

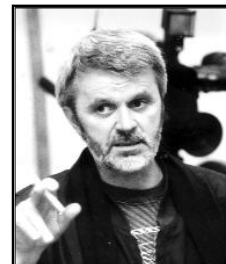
**Епоха
Соборності**

стор. 8

**"Просвіта" на
Луганщині**

стор. 9

**Парадокси
кіно**

стор. 10

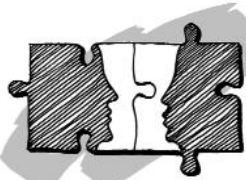
**Кличу
в музей**

стор. 13

**Онука
Ярослава**

стор. 15

Кор.: Редакцію тижневика “Слово Просвіти” та багатьох наших читачів захопила ідея “Жіночої громади”: підносити роль батька в Україні й навіть встановити державне свято — День батька. Як Ви розумієте роль батька?

І. Д.: Не знаю, може буду надто жорстко говорити, але мені здається, що велика біда нашої історії та нашої суспільної цивілізації саме в тому, що вона переважно вихована жінками. Не вистачало крутого, шабельного, батьківського начала на переломних етапах нашого життя. Не вистачало батьківського начала в домі...

Переважно всі українські пісні — це жіночі пісні, окрім дум. Можливо, це теж дуже вплинуло на наші характери...

Кор.: А Ваш батько, — як він вплинув на Ваш характер?

І. Д.: Батько мій... Я тільки тепер намагаюся його зрозуміти й осягнути. Він не сприймав цієї системи, був її ворогом, але не йшов на пряму війну з нею...

Він був інструктором Чорноморської міської школи з 1908 по 1918 рік, потім повернувся, уже тридцятилітнім парубком оженився на моїй матері, — потім народилося троє дітей, а він десь тинявся, — аж до голодомору, а під час голодомору забрав сім'ю на Кавказ. Таким чином моя сім'я врятувалася від голоду, ще до мого народження. Я — продукт Кавказу, — родина повернулася в Україну, і я тут народився в 1936 році. Але мною він теж не дуже переймався... Старший мій брат оповідав пізніше, що коли в нашому селі знайшли зброю, то мій батько, мабуть, був до цього також причетний і чекав, що за ним прийдуть. Поклав сокиру за дверима, сказав до матері: “Ну, двоє-троє ріш, а тоді вже хай забирають...”

Кор.: Ось так-от, — не зібрав торбинки і — сидить чекає, а за сокиру схопився...

І. Д.: Але... видно, не видали. Словом, обійшло стороною його це все. Він дожив своїх літ і помер своєю смертю. Постійно висловлював несприйняття цієї системи. Скажімо, від нього я почув: “Це — не наша церква”. А я питаю, — бо я тоді ще нічого не знав! — “А яка ж наша?” “Нашу ще в тридцяті роки ліквідували”. Йшлося про українську автокефальну церкву. Це в нього все було... І коли я заіснував як поет, коли з'явилася стаття Максима Рильського “Батьки і діти”, там у Максима Тадейовича був такий коментар мого рядка “глевке болото рідного села” — і де це наш поет знайшов глевке болото в радянському селі? Прочитавши це в газеті, прийшов до батьків учитель, який відсидів. Зробив голосну читку перед матір'ю, яка поралася біля печі, перед батьком, якому сказав, що, мовляв, дивіться за сином, бо він оце пише, то ви йому скажіть, що йому доля світить така, як моя. А цей учитель років десять був на виселі в Карелії. Але мати не сприйняла цієї критики, — витягла горщик із борщем, хрипнула ним і сказала: “Забирайся з хати, бо коли ти моєму синові таке пророкуєш, то щоб тебе тут більше не було!” Оце така крута була вдача, а батько був більш поміркованим, я, мабуть, на нього більше схожий. Але дому не тримався! Оце лише старість його притримала після 60-ти років, старість його посадила, і таким чином я його знаю. Але увага, повага і відстань завжди були в мене до нього. Я завжди це зберігав і завжди його шанував. Із матір'ю міг сперечатися і діставати ганчіркою за це, а він ніколи мені грубого слова не сказав! Раз ми з хлопцями — це було в шостому чи сьомому класі, — пішли на досвітки до дівчат, щось там учили, в карти

КРУТЕ, ШАБЕЛЬНЕ, БАТЬКІВСЬКЕ НАЧАЛО

має бути присутнє у вихованні особистості, — так вважає відомий поет і громадянин Іван Драч.

грали, а хтось ішов по дорозі й зачинив нас! Уявляєте — у шостому класі я не ночую вдома! А рано йшли доярки й нас відчинили. П'ята година ранку, а я вертаюся додому! Батько, мати — не сплять, я — чекаю, що буде. А батько подивився на мене та й каже: “Ой, Іване, Іване, рано починаєш!” Нічого більше не сказав, а я готовий був під землю сховатися від сорому. Тобто, у нас у родині була пошана до батька, це було збережено. І в нас у родині теж — моя дружина Марія весь час намагається цей культ підтримувати...

Кор.: Я згадую Ваш вірш про родину...

І. Д.: “Чому ми нікчемні такі Песталоцці? Чому я ридую, сльоза кипить в очі? Чому до паска я тягнуся рятівного, — хоч знаю — о як це потворно і вбого! Чого це на друзки летять тарілки? Та й в Бога хтось наче покрав з-під руки й жбурляє на землю літаючі блюдця — чи там революція, чи там еволюція? Іде в педагогіці шквалом реформа і космос розгойдують шквали і шторми... Ми ситі знаннями, друковані дуже, — чого ж ти горлаєш, коханий мій друже, на це синьооке твоє, синьоонебе, що мудрості хоче — не гвалту від тебе?! В церковнім приході закінчивши школу, твій батько їв хліб прекрутого помолу та голосом тихим — бувало, лиш гляне: — дивися мені, ой Іване, Іване...”

Кор.: Іване Федоровичу, хотіла б, аби Ви відповіли на прості, але всім цікаві питання. Ось, скажімо, що Ви найбільше любите? По руку, місце в Україні?

І. Д.: Найбільше я люблю осінь, я — осінній. Осінь найвідвертіша пора: що є — то є, а чого нема — того нема. Вона не дурить, не обіцяє багато, як весна...

Кор.: Місце яке?

І. Д.: Теліжинці. Якись там дивні речі відбуваються, особливі, неймовірні. Я навіть і не знаю — чи

люблю більше українські — калину, вербу, дуб.

Кор.: Якій страві віддаєте перевагу?

І. Д.: Я не стільки страви люблю, скільки люблю їх готувати. Коли мені дуже зле, маркітно, — мені треба щось готувати. Люблю варити борщі і дуже нервуюся, коли не вистачає компонентів, — від квасолі до капусти, від м'ясної кісточки... Сам процес варіння люблю, — найкраще нервові відпруження.

Кор.: Яка історія запам'яталася з дитинства найбільше? Що відкрило Ваш пам'ять?

І. Д.: Найбільш пам'ятливе — голод. Голод 1933 року, — оповіді про нього, які жили в селі, характеризували людей. Коли мене мати несла на руках до баби Микитчихи, то я знав, що це та баба, яка поклала свого діда на драбень і відвезла його на цвинтар. А дід ожив там, приповз додому і набив бабу Микитчиху... А йшли ми з матір'ю до баби тому, що Микитчиха мала пошити мені штани, знявши мірку. Друга історія: сорочка. Червону сорочку мені пошили хлопчиком! Я з тої радості побіг до сусідського Шарика, — бо в мене свого собаки не було, — а Шарик не зрозумів моєї радості й покусав мене, щоб я не носив червоної сорочки! (Смі-

Іван Драч, Павло Мовчан, Микола Жулинський — депутати й

від того, що це мій рідний край, але як на енергетичну зарядку туди приїжджаю. Це дивний край, старе античне місце — грецький поліс. Цікаво, що в нас частина села була польська, частина — українська. З своєї хати я дивився раніше на той, їхній бік, де, до речі, не селилися, — казали: там польський цвинтар. А тепер уже стали селитися... Найцікавіше, що так само було в селі Івана Семеновича Козловського, в Мар'янівці: одна частина села українська, а друга — польська. Спершу різалися хлопці, кров текла рікою, а потім — хлопці до дівчат стали перепливати через річку. Почали одружуватися, все воно перекипіло, перекутилося... і виїшов Іван Семенович Козловський, українсько-польського роду... У нас там багато таких сіл, схожих... І Теліжинці — теж таке село.

Кор.: Яке Ваше улюблене метеорологічне явище?

І. Д.: Грім і блискавка.

Кор.: Дерево?

І. Д.: Мені за гороскопом друїдів звелено бути кленом. Але я

ється). Такий мені знак був! І я біг через усе село до фельдшера, щоб він мені укол зробив, обробив рану, — до цього часу в мене на руці є знак від укусу Шарика. Оце вам такі штани й сорочка, такі початки.

Потім, коли я ходив у школу, — а я ходив вуличкою і там, на городі у Тита паркан був із хрестів. Це мені запам'яталося навіки! Він виламував хрестовину й робив паркан. Цвинтар був необгороджений, і — ось така деградація людської особи! — крали хрести на паркан. І я проходив повз цей паркан, а біля нього стояла ФІГУРА — великий такий хрест. І я знав, що там проходити вночі не можна, бо по фігурі лазить гола відьма догори ногами. І я боявся.

Кор.: Подорож, яка найбільше запам'яталася, місце, яке припало до душі...

І. Д.: Найбільш вражаюче місце — планета Земля. Я щасливий тим, що поїздив багато, був у тих країнах, які хотів побачити: в Японії, в Іспанії. Я маю такий японський ухил — у ставленні до світу, до дрібниць життя... З живих поетів най-

більше любив Пабло Неруду. Я його бачив і мав щастя бути там, де він похований. Коли написав поему, (“Зоря і смерть Пабло Неруди”. — Л. Г.) я ніколи не думав, що буду там! Це була подорож в Аргентину, Бразилію і Чилі в складі державної делегації. І коли приїхав у Чилі, — дивовижна річ! — я підійшов до нашого посла, кажу: мені треба потрапити в Ісла Негра, до Пабло Неруди, де лежить його дружина Матільда, де він похований, — хочу там побувати. А посол мені каже: та що ви! Це далеко, це острів Ісла Негра, за тисячу миль звідси... Посол цей просто не знав, де воно й що... І уявіть собі, яка вона, доля: я в п'єсі написав про капітана таємної поліції, який вистежує все... І ось сиджу за столом. І моїм сусідом виявляється генерал, який керує таємною поліцією в Чилі! І я, як нахабний чоловік, кажу йому: пане генерале, я поет і люблю вашого поета Пабло Неруду. Той зголошується: “О, я теж його люблю!” Я продовжую: мені треба поїхати в Ісла Негра... “Про що мова?! — каже генерал. — Я вам даю машину, даю капітана...”

Кор.: Капітана таємної поліції?

І. Д.: Там зі мною був мій друг Юрко Іванник із Буенос-Айреса, голова громади українців Аргентини, — і ми вдвох та цей капітан їдемо до музею Пабло Неруди, — шляху туди виявилося 2,5 години. Ось так, ніби продовження моєї п'єси “Зоря і смерть Пабло Неруди” відбулося. Я приїхав в Ісла Негра. І все воно приземленіше, простіше виявилося, ніж я собі уявляв: величезна скеля, в неї лупить океан... А там усе було приземленіше, більш людське, пристойніше, і, врешті-решт, порядніше, як у мене в п'єсі. Тобто, в цьому аспекті мої мрії збувалися. Мріяв про край Леонардо да Вінчі, коли писав “Таємну вечерю”, — я побував у Мілані. Я іноді про щось навіть боюся мріяти, бо все це збувається. Ось така історія, — я побував там, де мріяв, — на нашій планеті.

Кор.: Маєте певні забобони, застороги й табу? А передбачати Вам траплялося?

І. Д.: Я боюся себе і боюся ставити собі питання, бо відповіді часом бувають дуже жорстокі. Волю перехреститися і не питати себе, до чого воно йде...

Кор.: Якій сон Вам найбільше запам'ятався?

І. Д.: Мені колись приснилося, що мене ведуть розстрілювати. І я копаю собі яму, — мене примушують це робити. Копую і переймаюся тим, щоб її викопати так, щоб забуваю про страх. Розсипаю глину, вона така яскрава, що я без страху її розсипаю. Оглядаюся на варту, — немає варті! І я тією глиною починаю висипати собі дорогу, яка стає яскравою, мов райдуга. І замість ями я викопую собі дорогу.

Кор.: А про внука Івана ми ще не говорили...

І. Д.: Я писав про Дмитра Павличка і написав, що він зроблений із того тіста, з якого роблять Бонапартів. І згадав про наших внуків. У Дмитра — Данило, у мене — Іван. Наші внуки то миряться, то сваряться, то б'ються, то спілкуються. І свої історії Іван мій розказує бабусі: ось глянь, бабусю, це пам'ятник господавіні Леніну, який загубив мільйон дітей, убив царя, його жону царицю, котика і двоє песиків. Оце такі тепер діти. А бабуся, яка переконана, що в родині батько мусить домінувати — вона все вихваляє дідуся. Іван мислить критично: “Ти мусиш бути добрим, веселим дідусям”. Що ж, коли повинен, — таким і буду. А він у нас воїн. Що ж, може і треба, щоб уже наростали воїни.

Розмову записала
Любов ГОЛОТА

Закінчення. Початок на с. 5

ною своєї мови байдужа влада, то це з її боку — злочин.

Так, немає і не може бути заперечень: хай будуть задоволені в Україні національні та громадянські права усіх, хто її населяє. Мир, повна доброзичливість у ставленні до всіх мов, що ними говорить Україна, — це потрібно. Найпринциповіша ж незгода тут, власне, одна: незгода з тими людьми та тими силами, які воліють забувати, що Україна — це Україна, та що її ота що-найприродніша мовна аура — українська. Власне, в тому й полягає свідомо чи не до кінця усвідомлювана помилка немалої частини політиків, що докладають вони своїх зусиль насправді не до оборони російської мови в Україні, яку, я переконаний, немає від кого боронити (вона і в далекій перспективі буде в Україні — в обсягах, що пропорційно приблизно відповідатимуть питомій частці етнічних росіян у населенні країни), а до того, щоб українська в своїй основі наша мовна аура з плином часу втратила цю свою українську якість.

Одначе як не розуміти, що це той варіант, навітрями пов'язаний із самим існуванням України як держави, коли, як мовиться, — по разагал. Тобто цього ми, українці (разом із чесними, доброспорядними представниками всіх інших етносів), просто не допустимо. Ну, просто в порядку елементарного самозахисту, елементарного самозбереження як Богом породженого роду чи виду на цій землі не допустимо подібної антиприродності на доповнення до тієї, що її, на жаль, вже маємо.

Це, в загальних обрисах, той контекст, у якому належить розглядати законопроект, про який йдеться. Чую, звісно, заперечення: можна “підпиратися” й діаметрально протилежними думками російськомовних громадян. Ну так, можна — скільки завгодно, в т. ч. не бракує і позицій печерно-шовіністичного забарвлення. Але, як мовлено, дивись у корінь. Враховувати слід весь спектр настроїв та поглядів, та державі, владі належить підтримувати найперше ті, що мають державозміцнювальну спрямованість.

ПІДКИДНА КАРТА ВІД ШАХІСТА

Я не гадатиму стосовно істинних мотивацій того, чому Олександр Олександрович подав свій законопроект і не раніше, і не пізніше, а саме в той час, коли ще не була відбута інавгурація Президента (дякувати Богові — вже відбута), коли ще не виніс свого вердикту Верховний Суд, коли в Донецьку було вчинено спробу, хай і фарсову, влаштувати наметову революцію з гаслами федералізації та надання російській мові статусу державної, тобто зміни конституційного ладу в Україні. І от саме в такий напружений момент — ця ніби підкидна карта, ця законодавча ініціатива.

Яка тут прихована причина, як і який тут розрахунок політика, котрий відзначається, як знаємо, неабиякими здібностями шахіста в продумуванні своїх ходів? У версії з цього приводу, повторюю, я не заходитиму (хоча аніж не візьму всерйоз його заяву, буцімто даний закон є ще і на те, щоб захистити В. Ющенка від безпідставних звинувачень у націоналізмі), а от ще деякі застереження з приводу крайньої небезпеки для України походженої О. Морозом “мовної карти”, що її, я певен, не зможе компенсувати і найбільший його політичний виграш, усе ж варто висловити.

По-перше, запитаймо неупереджено: чи захищена російська мова нашою Конституцією, яку — всі це пам'ятаємо — значною мірою, саме він, О. Мороз, і “пробив”? Безумовно, і то настільки, що в ряді областей (фактів — цілі еверести) українська мова опинилася у становищі дискримінованої мови меншини. Нагадаю, що, на

відміну від мов інших етносів, російська мова окремо акцентована у відповідній статті Конституції.

І по-друге, запитаймо: те, що передбачено законопроектом, зміцнить Україну чи, навпаки, — ослабить?

Доречно придивитися тут до практики мовного облаштування найбільших країн світу — Російської Федерації і США. У той час, як Україна — унітарна держава, РФ — це федерація з багатьма національними автономіями та округами, у якій наявна тенденція до того, що невдовзі етнічні росіяни опиняться у меншині. І ось попри це, єдина офіційна мова країни — російська. Це — святиня; зміцнення її ваги та авторитету, так видається, важливіше для цієї держави, ніж будь-яке з економічних питань.

Те ж стосується і такого конгломерату етносів та мов, як США, де старанно дотримуються принципу “одна держава — одна нація (політична) — одна офіційна мова”. Чому? Тому, що, як підкреслюють американці (варто ознайомитися бодай з опублікованим у 1998 р. біллем Сенату, який заперечив домагання іспаномовної спільноти у США утвердити як офіційну також й іспанську мову), одна офіційна мова “збирає націю докупи”, спрацьовує на зміцнення єдності, цілісності країни. Інший же, протилежний шлях —

то шлях до дезінтеграції, ослаблення цілісності, а то й розпаду країни. Ніхто не має наміру наступати на американські мовно-культурні відмінності, стверджував у розпалі згаданих дискусій у Сенаті республіканець Білл Мартіні, однак “наше майбутнє як нації залежить від утвердження на спільній мові. Єдина офіційна англійська мова допоможе нам спільно йти вперед”.

Як не згадати в цьому зв'язку те, у який спосіб входять у так звані глобалізаційні процеси країни Західної Європи. Здійснюється це таким чином, що, всупереч розповсюджуваним у нас думці, буцімто, відбувається те в спосіб легковаження, нівелювання національних ознак, насправді — в питаннях збереження кожною з цих країн своєї національної мови та культури поступок не виявимо ані на міліметр. Так — глобалізуємося, так — об'єднуємося (економічно, фінансово — ось євро запровадили, спільну Конституцію кілька тижнів тому прийняли), але національна мова, національна культура кожного — ані руш! Це — святе, це — душа кожного з народів, розпізнавальна, візитна картка держав, переважна більшість яких побудована в Європі за національним принципом. Відтак мовна прикмета європейських країн чітка та однозначна: повсюдно, скрізь звучить у них, у тому числі в міжнаціональному спілкуванні, одна, спільна для даної країни мова — та, що й має статус чи офіційної, чи національної, чи державної. І то — незважаючи на те, що і національних меншин, й іммігрантів є в більшості з цих країн не менше (!), ніж є їх в Україні.

КИНУТИ РІДНУ МОВУ НА ВИЖИВАННЯ

Неважко спрогнозувати, що в пошуках аргументів для схвалення даного законопроекту прибічники офіційної двомовності знову киватимуть на ті країни, де є по дві, а то й більше офіційних мов, — як-от на Бельгію, Швейцарію, Фінляндію, Люксембург, поза Європою — Канаду тощо. Та належить знати, що в мовному облаштуванні тієї ж Європи, на яку ми ніби хочемо орієнтуватися, всі названі країни — то, власне, країни-винятки, які тільки підкреслюють значимість правила, та обумовлені ці винятки тим, що для них існували або й сьогодні іс-

нують справді вагомі історичні підстави, які — усім це треба знати — в Україні відсутні. Скажімо, не прибували ми звідкільсь в Україну, як то французи та англійці до Канади, а навпаки — автохтонно, з прапраі правків тут живемо, тримаючи естафету свого рідного українського слова. Або — історично ми не розділяли території своєї держави (хіба що силою нас брали) з якимсь іншим народом чи народами, як то з незапам'ятних часів розділена територія Швейцарії, основні етноси якої, кожен живучи у своїй частині цієї країни, цивілізовано домовилися, що кожна з їхніх мов — державна та що непорушність територій цих мов дотримуватиметься найскрупульозніше.

Та й загалом — згадуючи про країни-винятки, чому наші політики так часто не домовляються про справжній стан справ у деяких із них? Про те, наприклад, що історично набула офіційна двомовність вилілася у велику загрозу для державної цілісності Канади (згадаймо: для виходу зі складу цієї країни французькомовної провінції Квебек не вистачило в 1997 році лише одного (!) відсотка голосів). Або про те, що офіційна двомовність (фламандська та французька мови) є повсякчасним джерелом міжмовної напруги в Бельгії, через що влада змушена доклада-

Але що бачимо в українській ситуації? Якраз і бачимо повсякчасні домагання запровадити офіційну двомовність за обставин, коли українська мова ще тільки починає розпрямлятися, коли й без узаконеного статусу російської як офіційної, українській, доводиться почуватися подекуди, як попідтинню, максимум, повторюю, — як мові національної меншини. Але тоді про що йдеться? Про підвищення статусу російської мови, ущемлення для якої в Україні існують лише в уяві політиків, чи про узаконення оцього жебрацького “попідтинню” для мови української? Тобто праспоконвічному, праодвічному, автохтонному на цій частині планети масиву українського етносу — титульній нації — настирливо, набридливо нав'язується цілковито перевернутий із ніг на голову мовний порядок, що здатен продемонструвати хіба що вияв живого та живучого в наші дні неоколоніалізму. Кожному мусить бути зрозуміло, що доки українство та його мова належно не зміцнилися, навіть і порушувати питання про офіційну двомовність в Україні, кидати українську мову в обставини дикої і поки що нерівноправної конкуренції з російською, прирікати обидві мови на спроби неминучого відтиснення однією іншою у різних сферах — то значить виявляти відверту недружність до українства, ба, навіть жор-

СВІТОВИЙ ДОСВІД І ОСОБИСТІ АМБІЦІЇ

Тобто світовий мовний досвід доводить уникання країнами ситуації, коли наділеними найвищим статусом проголошувалися б ті мови, які є близькими, спорідненими між собою. І вже зовсім зрозуміло, чим пояснюється це уникання. Тим, щоб унеможливити неминучу конфронтацію близьких мов у разі, якби вони водночас були проголошені державними (офіційними), тим, щоб уникнути тиску їх одна на одну, не допустити витіснення однієї іншою.

Чи зафіксований стосовно цього виняток? Так, мої дописувачі підказують мені: це — Афганістан, у якому дві офіційні мови, споріднені між собою дарі й пушту, належать до однієї — іранської групи мов. Але що маємо в Афганістані? Те, що цю країну здавна роздирають суперечності, що політична нація там розколена, що там воюють, вбивають уже й без присутності іноземних окупантів. Із цього можна зробити висновок, що надання в одній і тій же країні однакового статусу спорідненим між собою мовам та відсутність єдності суспільства взаємопов'язані. Хтось хотів би і для нас такої ситуації?

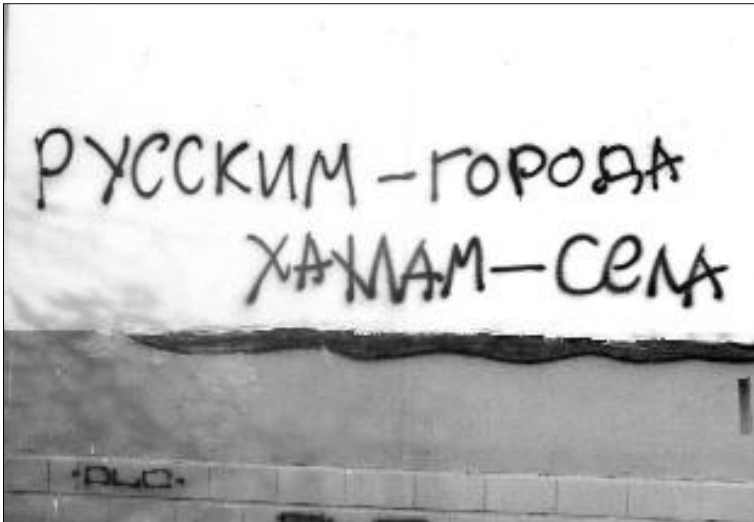
Звичайно, мовна конфронтація в Афганістані — одна з часткових причин тривалої відсутності миру в цій країні. Згадувати ж про неї саме як про нічим не виправданий відступ від світової норми варто тому, що українська та російська мови, які законопроект обидві проголошує офіційними на всій території України, теж належать до однієї — східнослов'янської — групи мов. Відтак наивно було б вважати, що в разі надання обом їм найвищого статусу їхні стосунки могли б стати паритетними. Де вже й говорити про цю паритетність, якщо й без згаданого статусу упродовж усіх років кучмівського режиму зросійшувачі захоплювали для російської мови все нові й нові плацдарми в Україні, ставлячи під величезну загрозу як етнічну, так і лінгвістичну структуру нашого суспільства.

Зрештою, бодай і такий наслідок втілення у життя ідей законопроекту змодельюмо: до панівної російської мови в неофіційній сфері наших міст додається (внаслідок прийняття відповідного закону) ця ж таки російська мова вже також і в офіційній сфері. І що тоді стається з українською мовою? Опиняється вона хіба що там, де — чого за прикладом далеко ходити? — білоруська в Білорусі, що стала мовою лише 16 відсотків населення, переважно, сільського, майже вже вигнаною (значною мірою — за ось ці “бацькові” роки, тобто відколи білоруська та російська були урівнені в своєму статусі) зі своєї землі...

Ми, українці, не допустимо такої ситуації? Звичайно, не допустимо, тим більше, що опісля недавнього Майдану вже точно знаємо, що “ми разом, нас багато і нас не подолати”. І все ж про загрозу пам'ятати варто. Ось бо як написав мені один з моїх радіослухачів: “Коли на антидержавному мітингу в Євпаторії я запитав одного з організаторів: “А чи за рівного статусу мов кримський чиновник відповідь українською, якщо до нього нею звернуться?” — то відповідь почув таку: “Если нам удастся добиться для русского языка статуса официального, то тогда на ихнюю долбаную мову мы и будем плевать официально”.

О, я переконаний: є небезпека, що не лише в Євпаторії зробить так чиновник. І не тільки в Донецьку — у Києві також. Та навіть у Львові... Тому й необхідні нам такі мовні законопроекти, які, замість, розбурхування міжнаціональних пристрастей, прислужувалися б лише порозумінню в суспільстві, як і тому, щоб усі ми, нарешті, не тільки бачили, але й повнозвучно чули Україну в Україні.

● **Анатолій ПОГРІБНИЙ**

ти неабияких зусиль для убезпечення цілісності країни.

То що, логічно запитати, чому цей канадський чи бельгійський досвід, що є небезпечним для цих країн, уже й зовсім спати не дає, і він прагне перенести його в Україну, домігшись для неї разом з офіційною двомовністю і величезної міжнаціональної напруги, що може мати найзгубніші наслідки в результаті отієї позиції по разагал, яку українство продемонструє неодмінно? Гай-гай, навіщо це будити, навіщо розпалювати?

А який, до речі, повчальний приклад Фінляндії, що, зумівши визволитися від довготривалого панування в її офіційній сфері шведської мови, надала цій мові статус другої державної лише тоді, коли фінській мові вона більше вже не могла загрожувати, а саме: на 1919 рік, коли це сталося, фінська стала мовою вже понад вісімдесят відсотків населення країни, хоча ще в першій половині XIX ст. мовою адміністрації, освіти і т. ін. була тут шведська. І лише з досягненням цих вісімдесят відсотків і змогло перейти у юридичну площину питання про державний статус для мови шведської, дарма, що нині це — мова лише шести відсотків населення країни.

Унікально важливий та повчальний цей досвід! Зайвий раз він доводить, що якщо десь, у якійсь культурній країні й запроваджують офіційну двомовність, то тільки за умови стовідсоткової гарантії, що мові титульної нації це і щонайменшою мірою не нашкодить.

стокість, що має на меті банальне та брутальне поглинення слабшого сильнішим або, щонайменше, запровадження в Україні африканського мовного варіанта. Нав'язуючи нам останній, певні кола, власне, і домагаються, щоб мовне обличчя України було того ж роду і типу, що й у таких країнах, як Ботсвана, Кенія, Намібія, Самоа або Бурунді чи Руанда, де, крім своїх національних мов, офіційними є також англійська або французька. Та маймо на увазі: в міру зміцнення національних держав цей варіант відійде в минуле і в африканських країнах. То що виходить — хтось (О. Мороз також) воліє “мовну Африку” утвердити натовість в Україні?

Конче слід рахуватися і ще з однією украї посутньою обставиною — нормою, що її прибічники цього статусу воліють “не помічати”. Як легко спостерегти ті мови, які в низці країн паралельно функціонують як державні (офіційні), не є близькими між собою, а достатньо віддалені. Щобільше, це — різні мовні групи. Так, із двох державних мов Канади французька мова належить до романської групи мов, у той час як англійська — до германської. Ці ж мовні групи розводять на значну відстань одна від іншої і державні мови в Бельгії та Люксембурзі. А у випадку з Фінляндією ця віддаленість набуває вже й зовсім радикального характеру, оскільки виявляється на рівні різних мовних сімей (фінська мова належить до угро-фінської мовної сім'ї, шведська — до германської).

ЗАКОН ВІД ПОЕТА І ГРОМАДЯНИНА

Внесено його Олександром Морозом, лідером Соціалістичної партії, одним зі сподвижників В. Ющенка в часі недавніх президентських виборів. Тобто, це аж ніяк не той варіант, коли б із такою ж ініціативою вкотре виступив хтось від “есдеків” чи “регіоналів”, до мовних спекуляцій яких ми вже звикли. Це — серйозно. Багатох може підкуповувати те, що до своєї рідної мови О. Мороз аж ніяк не байдужий: нею, багатою і соковитою, він повсюди послуговується, цитує Т. Шевченка та інших поетів, сам пише гарні українські вірші...

І ось — потіснися, українська мово! Надто вже велику площу в Україні вона, ця куркулька-мова, зайняла, затиснула російську... А вже щоб зняти цей дискомфорт для останньої, то чом би не вчинити радикально: зрівняти обидві мови щодо офіційності!

Як відомо, російська мова як офіційна — була однією з головних конячок, завдяки яким в Україні замість Президента міг утвердитися презекдент (такий новотвір вичитав я на Майдані). Тобто претендент, який програв, експлуатував цю конячку зі щонайбільшими сподіваннями на неї. Та ось після програву конячка звільнилася, і раптом бачимо: на ній — О. Мороз. І то, не можна не звернути уваги, в той же час, коли антиукраїнською мовною картою солідаризовано сьогодні ходять найреакційніші сили в Україні. Скільки галасу вчиняють політики в Донецьку та Луганську, де знову збирають підписи на захист, ну, вже просто до неможливості “ущемльонной” російської мови — настільки “ущемльонной”, що... вдатися поза власним мешканням до мови української її носіям — свідчення і докази на кожному кроці — просто небезпечно: обрзять, обізвуть, а то можуть, даруйте, і в пику заїхати в цьому краї.

Ну, от — виходить так, що, щоб уникнути такої небезпеки, і знайдімо вихід, який запропоновано в законопроекті. Дарма, що історично українська земля з Божої ласки вродила однією — українською (як польська земля — польською, німецька — німецькою і т. д.), та дарма, що всі інші дружні нам мови завжди стрічалися і стрічаються з винятково гостинною податливістю мовної аури нашого краю. Причому, хто не знає, — та ж таки російська мова широко утвердилася в нас історично не так уже й давно — опісля Переяславської угоди, в добу Катерини, Петра та інших царів, хоча наймасованіша її експансія в Україну випала вже на сталінсько-хрущовсько-брежнєвські часи, коли задіяно було всі можливі засоби для якомога скорішого втворення в СРСР одномовно-російського “совецького” народу. І як відомо, успіхів було досягнуто: одномовний “совок”, у т. ч. із вільно та невідомо зросійщених українців, з’явився, і нині він боронить право на непорушність свого “каким я был, таким я и остался”, оживлюється, бачачи з’яву захисників його мовної фізіономії. Хто тут зрівняється хоча б із Н. Вітренко!

ОСНОВНА МОВА КРАЇНИ

Утім, не заходячи в емоції, найперше даймо відповідь на запитання: що це є — офіційна мова в порівнянні з державною, чи існує між ними відмінність? І чи є підстави стверджувати, буцімто порівняно з офіційною державна мова важливіша, “головніша” (здогад, що ним прикро може обманутися немало наших громадян).

Отже, категорично треба зазначити: таких підстав немає. Навпаки — незмірно ширше, узвичаєно вживають у сучасному світі термін не “державна”, а “офіційна” мова, що має таке витлумачення: “основна мова країни”.

Відтак “основна мова країни”, офіційна — це те ж саме, що і “державна”. “That same”, як кажуть анг-

ЗАКОНОДАВЧА ІНІЦІАТИВА ЧИ ПАЛИЦЯ В ДЕРЖАВНЕ КОЛЕСО?

фото О. Цесури

У Верховній Раді зареєстровано законопроект № 3410-8 “Про внесення змін до Закону України “Про мови в Українській РСР”, що регламентує провідні засади функціонування української та інших мов у країні. Основний зміст документа: українська мова є, як і раніше, державною, але запроваджується також статус офіційних мов, що ними на всій території України мають бути українська й російська мови, а в адміністративно-територіальних одиницях, де широко розповсюджені інші національні мови, допускається на підставі рішень місцевої влади використання як офіційних також і цих мов. Законопроект дозволяє офіційно використовувати (в роботі, діловодстві і т. д.) не тільки одну з офіційних мов, і не тільки мову більшості населення, а й просто — “мову, прийнятну для населення даної місцевості”. Тобто, належить це розуміти так: вирішило (з волі начальства або що) переважаюче українське населення якогось міста чи району, що прийнятна для нього не українська, а російська мова, і, будь ласка, офіційно може бути тут російська. Передбачено зберегти українсько-російську двомовність паспортів, повернутися до двомовних бланків, печаток, здійснювати написання дисертацій “однією з національних мов”, визначати мову друкованих засобів масової інформації “їхніми засновниками”, а виконання реклами — “державною або іншою мовою, на вибір рекламодавця”. І хоча в документі зауважено, що “заходи щодо захисту й розвитку національних мов не повинні звужувати сферу застосування державної мови”, вже й із того, що зазначено, зрозуміло: ні, якраз про неминуче звуження цієї сфери й йдеться. Проклароване в пояснювальній записці до законопроекту “право вільно обирати і користуватися будь-якою мовою, будь-яку мову вивчати і підтримувати її розвиток”, за всієї своєї демократичності, може спонукати українську мову хіба що згортати навіть ті украй скромні позиції, які нею донині здобуто. І то, зрозуміло, на користь мови російської, територією офіційного побутування якої, зважаючи на повсюди простежувану її “компактність”, має, за цим документом, стати вся Україна. Згадавши ж те, що, згідно з переписом 2001 року, росіян в Україні — 17,3 % від усього населення, а громадяни всіх інших національних меншин становлять лише 4,9 %, а також взявши до уваги, що російськомовне населення включає в себе і значну кількість зросійщених представників інших національностей, як не прийти до висновку: передовсім, під інтереси та амбіції саме цієї частини нашого суспільства і підлаштовано весь цей законопроект.

лійці, що відбито, до речі, й у відомому роз’ясненні Конституційним Судом 10-ї статті Конституції (термін “офіційна” вжито Судом у дужках після “державна”, тобто як синоніми).

Так воно, підкреслю, потрактовується, і можна б усе це взяти лише “до відома”, якби не той нюанс, що в разі закріплення за російською мовою статусу офіційної, вона фактично стає у нас і тією ж державною. Тобто, дві офіційні мови — цілковито те ж саме, що дві державні мови, і маскувати це використанням у законопроекті обох цих термінів як, буцімто, відмінних принаймні недоречно.

Такий вийде реальний “здобуток” років нашої Незалежності: побудували ми офіційно двомовну країну, і цю якість даним законопроектом прагнемо закріпити назавжди. Те ж, що в ньому акцентовано, крім офіційного, ще й на державному статусі української мови, як нібито такому, що, хтось допустить, надає їй якусь “вищість”, першоважливість, на жаль, виходячи зі змісту документа, може сприйматися хіба що як декларація чи навіть просто інерційний декор. Можна спрогнозувати: мине небагато часу — і з пришивдшеним утвердженням російської мови вже як “основної мови країни” (пропонований закон лише наростить ту

швидкість) від нинішнього нормально-гордого “державна мова українська” в практиці життя не лишиться нічого. Ані нам нічого посутнього це не промовлятиме, ані людям, тим більше, що в те, що то означає “державна мова”, світ просто не вникав би, та, власне, і вникати не було б у що...

Прикро констатувати, але з необхідністю подолання кричущих мовних деформацій, що мають місце в країні, даний проект не має нічого спільного.

Немало хто скаже: рахуймося з мовними реаліями. Так, із реаліями рахуватися треба, і, скажімо, було б дивно мати комусь заперечення, щоб у тих точках України, де більшість населення становлять росіяни, поряд із державною українською застосовувалася офіційно й російська. Однак, коли хтось розуміє ці реалії так, що “не треба мати заперечень” стосовно того, як з українською нацією “історично складалося” (мовляв, що — є, те — є, і від цього “що є” відштовхуватися), що треба здати фактично на самотпину потребу національно-мовного відродження українців, то згодиться з цим, звичайно, неможливо. Надто за обставин, коли в глибинах нашого народу (я це досліджую на п’ятистах сторінок своєї книжки “Поклик дужого чину”, яка з підзаголовком “З розмов про наболіле”

щойно вийшла у видавництві “Просвіта”) виявляє себе цілковито протилежна тенденція: зростає кількість наших краян, які не тільки потверджують свою українську національність, але і вважають українську мову рідною (навіть газета “Київський телеграф” констатувала збільшення таких осіб із 62 % у 1992 році до 63,8 % у 2000-му, а тепер, після Помаранчевої революції, хіба і не ще більше?), частішають випадки здійснення зросійщеними українцями внутрішньої мовної революції, наростає сприйняття етнічними росіянами процесів мовного відродження України як цілком природного та закономірного явища. “Что касается украинского языка, — пише мені на Національне радіо киянин Юрій Данилов — росіянин, що походить із родини іваново-вознесенських ткачів, — то я вважаю так, що навіть якщо б всіх українців виселили в Сибір, а всех русских переселили в Україну, то і тоді общенациональный язык в Украине должен быть один — украинский. Почему? Да потому, что это Украина, — и этим все сказано”.

Або й приклад, який, засвідчує, що більше у нас і таких українців, які, навіть залишаючись російськомовними (чи не тому, що немало хто з них чекає ще якихось спонук, ще якихось імпульсів, найперше від держави, хоча досі одержує хі-

ба що дещо іншоспрямоване), ос-

у мову в Україні, то, що в то публіки посягають на все зна-же пере-не язики,аконсер-ки. И воторых по-еции об-о-ль-а-н-т-языком и работы, и общес-ых мест, и быта, и просто. Для достижения этого надоетственно воспитывать мо-ь и готовить молодые кадры. Но кто замечает какую-то работу в этом направлении?”

СПРАВДІ — ХТО?

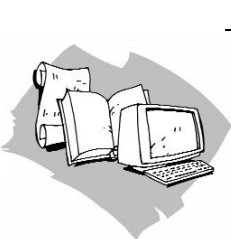
Вдумуючись у щойно процитоване, як не сконстатувати: у своєму розумінні сутності тієї тотальної фальші, що все призбирається у нас у мовній сфері, громадянство давно вже залишило позаду та й позаду ту владну верхівку, яка щойно аж тепер сходить, нарешті, з арени. Тобто, — вже й ці два листи свідчать, що наявність із-поміж наших російськомовних громадян тієї значної (упевнений — основної) їх частини, яку становлять віддані Україні люди, котрі не тільки лояльно, а й дружньо наставлені до історично вже просто перезрілої потреби українського мовнокультурного утвердження, — це не фантазія, а реальність. Інше питання, чому не відчувається, що держава певнено й тривко спирається саме на таких російськомовних, чому вони не мають у ставленні до себе належної підтримки й заохоти, чому не дістає їхня позиція найширшого та голосного спротагування? Чому завдання крок за кроком, щонайрозважливіше, найпедагогічніше повертати українців (звичайно, тих, хто здатен, та тих, хто хоче) до своїх природно-мовних основ, так і не піднесене до рівня загальнодержавної політики? Навпаки — переважає інша тенденція: мовляв, узаконьмо наявний мовний стан — і весь згаданий “совкізм” зміцнімо, заплічавши очі на те, внаслідок яких гвалтівних та підступних дій зросійщувалася Україна. А ще переважає якийсь, либонь, спадковий страх перед риком ведмеда, якеся пасування, присідання, запобігання перед політиками-шовіністами...

Так, останні — досить галаслива публіка. Але хіба вона в більшості? Хіба допустимо, щоб вони диктували свою волю нашій землі?

Чи з перемогою В. Ющенка матимемо, нарешті, уряд, який усе це зрозуміє? І коли втратить свою актуальність констатація М. Вінграновського “ми в Україні хворі Україною, ми в Україні в пошуках її”, адже маємо поки що ситуацію, за якою практична необхідність знати українську мову та вільно й повсюдно спілкуватися нею водночас як мовою основної маси населення та як і державною, й офіційною, державою ще не доведена, належно не підкріплена й не заохочена, не піднесена до рівня престижності.

Відтак, списуючи нинішній стан з українською мовою на ще не переребрену колоніальну інерцію у нашому вже ніби постколоніальному суспільстві, маємо розуміти: коли її, цю інерцію, з усіх сил намагаються затримати та зміцнити різні “єднонеделімішки”, проїняті лютою ненавистю до справи повносилового мовного відродження українців, то це зовсім зрозуміло, але коли до втрати українською люди-

Продовження на с. 6

НА ЕТАПІ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ

ПОЗИЦІЯ

фото Г. Оборського

— **Пане Володимире, чим жила луганська «Просвіта» в минулому році?**

— Культурно-просвітницька діяльність Луганського обласного об'єднання «Просвіта» тісно переплелася з політичною. Наприклад, ми опікуємося Сватівським районом. Там є невеличке село Свистунівка, громада якого вирішила створити музей-заповідник Тараса Шевченка і робить усе, щоб виховувати дітей на ідеях Кобзаря. Громада виграла конкурс і отримала гранд від Британського уряду — кошти, які уможливають цю роботу. Ми написали листа до Товариства української мови імені Тараса Шевченка в Чикаго, сподіваємося на їхню допомогу. Хочемо створити тут Шевченківську бібліотеку, зібрати всі твори, які написав Тарас Шевченко, зокрема як майстер пензля. Показово, що на виборах 40 відсотків села голосували за Віктора Ющенка, за незалежну українську державу — і це при тому, що місцева влада дуже тиснула.

У Луганську діє Українсько-Канадський центр «Відродження», а це водночас і центр «Просвіти». Тут ми приймали помічників посла Канади Ендрю Робінсона, спостерігачів від Канади, відвідав нас і Борис Всеяжинський — один із фундаторів центру і депутат федерального парламенту в Оттаві. Також на базі центру ми провели засідання спостерігачів ОБСЄ. Приїжджала наша землячка Надія Світлична. Ми влаштували зустрічі з нею в Національному педагогічному університеті імені Т. Шевченка, вона подарувала кількасот книжок для бібліотеки «Просвіти» й українсько-канадського центру «Відродження». Побував у нас Дмитро Стус, який активно виступав на Луганщині. Традиційно проводимо зустрічі з народними депутатами, державними діячами, цікавими творчими людьми. Працюють у нас історичний дискусійний клуб «Діалог» та клуб «Здоров'я». Готуємо заходи з ушанування пам'яті Бориса Грінченка, Миколи Руденка, щороку проводимо конкурс рефератів, присвячених Симону Петлюрі, Михайлу Грушевському, Тарасові Шевченку.

На виборах «Просвіта» в Луганській області працювала як ніколи. Загалом не було дільниць, де б членами комісій, або головами, секретарями не були наші просвітяни. Довелося багато їздити, спілкуватися, багато побачити. Наприклад, такі неприємні речі, як те, що люди пиячили на гроші, за які влада купувала їхні голоси. Хоча були й ті, котрі свідомо обирали Януковича. Всі гасла, кроки януковці перейняли в нас. Студенти в біло-синіх шаликах співали: «Нас багато — нас не подолати», агресивно звинувачували: «Ви брешете!» І тут дуже добре спрацювали люди, які були на Майдані в Києві, вони приїхали і виступали на мітингах, перед колективами. У центрі «Відродження» ми влаштували телелекторій про останні події, демонстрували все, що відбувалося в Україні. І коли люди дивилися, то починали сприймати все інакше. Особливо тоді, коли бачили, як громили штаб Ющенка в Луганську, як пролилася кров. І запитували — чому ви нам раніше про це не говорили, цього не показували!?

А ситуація в Донбасі законсервована такою, якою вона була в останні роки радянської влади: переважна більшість бажає дешевої ковбаси, дешевої горілки.

— **Якими були стосунки з владою?**

— Сказати, що влада тиснула, то нічого не сказати. Про те, що відбувалося на Луганщині, сьогодні вже знають усі: побиття активу Луганського обласного об'єднання «Просвіта», окремих просвітян на території області. Такі події відбулися в Первомайці, сильний тиск був у Новопсковському районі, погрожували і виганяли з роботи наших активістів у Антрацитівському районі... Але це, навпаки, консолидувало Луганську «Просвіту». Окрім зустрічей, вечорів, ми організовували маніфестації, пікетування, виступи на мітингах, де вперше потужно

Сьогодні гість просвітнянської сторінки — голова Луганського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» Володимир СЕМИСТЯГА.

засувчала українська мова. Українська інтелігенція вийшла на площі й відкрито говорила про спільні проблеми. Переслідування з боку влади були різноманітні. З настанови керівництва Луганської області цим займалися органи міліції. У «Просвіті» були обшуки, вилучалися документи, в приміщеннях не допускали, телефони блокували... Та ми не припинили діяльності. Люди нас підтримували: «Просвіта»! — ми вам віримо», «Ми з вами! Робіть щось, бо так більше не може тривати!».

Влада провокувала нас, виставила проти нас школярів, які прийшли з учителями, оточили нас на майдані, кричали, свистіли. Або привели діток із дитячого садка — 3—5-річних — з прапорами за Януковича...

Влада відтіснила нас від пам'ятника Шевченку, традиційного місця наших зібрань. Підтягли туди техніку, а молодь із синьо-білою символікою заповонила весь простір навколо площі.

Разом із тим є й порядні люди в адміністрації і керівники низки установ. Хочу виділити ректора Луганського національного педагогічного університету, професора Віталія Курила. Він — просвітянин, в університеті працює просвітнянське ядро, тут, на науковій раді було прийнято виважене звернення щодо ситуації. Тут не переслідували студентів — на відміну від деяких інших ВНЗ, наприклад, Аграрного національного та Східно-Українського національного університетів, де студентів виключали навіть із 5 курсу за політичні погляди. Із педагогічного університету ми направили понад 200 молодих просвітян, які знаходилися на Майдані Незалежності. Ми збірли 300 комплектів білизни, ковдри. Не кожен знає, що мед, яким пригощали на Майдані, — з Луганська. Чимало луганчан підтримували учасників Помаранчевої революції.

Щодо ідеї сепаратизму, то вона закорінена ще в 1918 році, коли було утворено Донецько-Криворізьську республіку. Сьогодні це робиться, щоб приховати джерела прибутку. У Кременському районі, де, попри те, що в деяких селах по 40 % голосували за Ющенка, було прийняте рішення про створення автономного району в складі «Автономної Луганської області».

— **Чи вдається вам пробитися в ЗМІ?**

— Незважаючи на те, що нас блокували, все ж таки ми знайшли можливості виступити. Я прорвався в ефір, аби поінформувати, що ми не отримуємо грошей від жодної країни, а просто люди хочуть зробити свій вибір. Бо дивно є ситуація, коли обідрані, голодні люди, — відомо, як живе робітник у Донбасі, — під тиском влади й активної пропаганди виголошують «Наш президент — Янукович!».

Прорватися на сторінки газет у Луганську було неможливо — вони повністю контролювалися. І там таке писали! Навіть у газеті міськради: виступав російський блок, друкувалися брехливі статті про українську історію. Безперечно, у міськраді є люди проросійські налаштовані, і вони чинитимуть усе можливе, аби продовжувати свою роботу.

Отут якраз випливають наші прорахунки і підтверджується необхідність активнішої роботи в Донбасі та особливої уваги до цього регіону. Насамперед, у сфері інформаційній. Бо якщо місто більш-менш отримує інформацію з преси, телебачення, інколи навіть можна дивитися 5 канал чи ТРК «Ера», то село цього позбавлене. Воно має або місцеву газету, або лише те, що виходить з адміністрації. Це повна блокада. Чого варта була політична реклама, де показували, як «патріот» Янукович робить усе для підняття Донбасу. І поряд — ідуть фашисти, були вмонтовані обличчя деяких депутатів, наприклад, Леся Танюка, б'ють людей, тут же вони піднімають прапор зі свастикою і т. д. Людям нав'язували думку, що Ющенко — це фашист. Деякі газети, наприклад, «Ракурс», «Новий ракурс» — суцільна антиукраїніщина. У створеній спеціально під вибори газеті «Известия Луганщины» дуже «брудні» матеріали друкувала обласна адміністрація. Видавалася газета мільйонними накладами, розповсюджувалася безкоштовно.

Необхідно змінити саму концепцію інформації щодо Донбасу. У Луганську немає жодної українськомовної газети. Вважаю, «Просвіті» слід поставити питання перед урядом, аби спеціально для Донбасу випускалася українськомовна газета. Адже в Донбасі більшість людей — українці, вони справно сплачують гроші в державну скарбницю, а замість цього отримують фігуру з трьох пальців. Тут годі купити «Літературну Україну», ніде у вільному продажу немає «Слова Просвіти», «Вільної України»... Лише бульварна преса. Ми піднімали питання і перед обласною радою, і перед облдержадміністрацією — та

все впирається в гроші. Зрозуміло, що на це місцева антиукраїнська влада грошей не дасть. А спонсорів-українців у Донбасі дуже мало.

— **Що можна сказати про співпрацю з іншими політичними силами?**

— Суспільство консолидувалося і сьогодні «Просвіта» виступає не одна, разом із нами соціалістична партія, незалежні профспілки, національно-патріотичні партії. На жаль, у нас не вийшла співпраця з технічним штабом Ющенка. У них було власне бачення того, що відбувається, від початку вони відкидали всі національно-патріотичні сили.

— **Чим це пояснюється?**

— Є люди, які намагалися і намагаються зайняти в області перші посади... І якщо перемога — то перемога їхня, якщо поразка — то поразка всіх.

— **Як Ви відреагували?**

— Ми створили власну структуру, продублювали штаб Ющенка і, не маючи жодної копійки, зробили більше, ніж ті, хто працював за гроші. Коли ми створили комітет захисту революції, керівник цього штабу, колишній мер Данилов знову намагався перетягнути ковдру на себе. Закінчилося тим, що ми створили ще один комітет, який діє і сьогодні, куди увійшли представники патріотичних сил, і цей комітет працюватиме аж до виборів 2006 року — будемо спільно робити все можливе, щоб демократичні процеси на Луганщині відбулися. Сьогодні ж тут потрібно змінити всі структури влади, бо це корумпована, компрадурська, антинародна, антидемократична влада — її слід позбутися. Особливо — на селі. Бо на селі голова держадміністрації відчуває себе «князьком у вотчині», робить усе, що йому заманеться.

А нині в Луганській області на посаду голови облдержадміністрації претендують 40 осіб, у тому числі ті, хто під час виборів працював проти Ющенка. Є дуже одіозні фігури, які представляють різні клани.

— **Якими бачите просвітнянські перспективи на Луганщині?**

— Вважаю, що умови для нашої роботи найбільш сприятливі. Сьогодні в «Просвіту» пішли люди. Активізує роботу «Молода Просвіта». І навіть ті, хто ніколи не був нашим симпатиком, приходять до нас. І я стою на тій позиції, що нехай вони розмовляють російською — проте розуміють, що таке національна ідея, що таке незалежна Україна і що за неї потрібно боротися. Це дуже добре.

Ми порушили питання, щоб у Луганську був Український дім. Обласна адміністрація вирішує надати приміщення 40 культурно-просвітницьким національним товариствам і нам кажуть: йдіть туди. Нас вважають нацменшиною? Чи це державна політика?!

Стосовно влади, то «Просвіта» в Луганську готова очолити весь гуманітарний блок, починаючи від заступника голови адміністрації і закінчуючи селищними радами. Маємо людей, щоб пропонувати на ці посади, а де не вистачає просвітян, то є фахівці з інших національно-патріотичних організацій. Мусимо зробити все, щоб подолати тих, які сьогодні ховаються за депутатськими мандатами і вичікують. Потрібно відкрито про це говорити, нехай нова влада звертає увагу. Чому наші невдачі тягнуться з 1991 року? Тому що ми тоді повірили словоблуддю колишніх керманців, а вони як були лівими, так лівими й залишилися. І сьогодні Віктор Тихонов, який є головою обласної ради в Луганську, а тоді був депутатом ВРУ, заявляє: «Я знаю їхнє гниле нутро: они обманули меня в 1991 году...» І чим обманули? А тим, мовляв, що розвалили Союз. Тому й нині він виступає не за консолидацію України, а намагається розвалити Україну і приєднати її до Росії. Тому й брав активну участь у створенні Південно-Східної Української Автономної Республіки. І мінусом буде нашої владі, якщо Генпрокуратура на ці дії відповідно не відреагує.

Інавгурація Віктора Ющенка припала на час відзначення соборності України. Ми активно святкуємо цю дату, проводимо мітинг, покладемо квіти до пам'ятника Т. Шевченку, готуємо художньо-мистецькі номери, діти пишуть твори про історичний акт злуки, проводяться науково-теоретичні конференції. 22 січня 1919 року, коли ратифікували документ між ЗУНР і УНР, ліви не встали, а коли їх засвітали, вони піднялися. Та залишилися сидіти два комуністи, більшовики. Сьогоднішня поведінка деяких політичних лідерів спонукає до проведення паралелей.

Розмову вела
Леся ТКАЧ

ТРАДИЦІЇ

СВЯТА НА ПРИКАРПАТТІ

Велелюдно святкували Різдво Христове просвітяни на Івано-Франківщині. Голова Обласного об'єднання «Просвіти» Степан Волковецький через засоби масової інформації подякував просвітянам краю за суттєвий матеріальний і духовний доробок. У фойє обласного будинку «Просвіти» виставлено великий доробок просвітян — 23 книги, видані за минулий рік. Більшість — власним коштом або на кошти, зібрані громадами сіл, парафій.

Просвітяни традиційно приймали гостей (в основному учнів і студентів) зі східної України. У парафіян церкви Різдва Христового гостювало 20 дітей із Києва, а всього на Прикарпатті їх було понад 1,5 тисячі. У церквах Святого Воскресіння й Різдва Христового діти зі Сходу одержали благословіння від Папського Нунція в Києві. Діти відпочивали і знайомилися з галицькою традицією проведення Різдва Христового в сім'ях. Чимало з них уже не вперше на Прикарпатті й дуже змінилися на краще у порівнянні з першим приїздом, стали духовнішими, багато хто охрестився, повірив у Бога. Деякі з гостей були на просвітнянських заходах в обласному будинку «Просвіти», на «Різдвяній феєрії». Учні з клубу обдарованих дітей, що працює при «Просвіті», дарували гостям коляди, щедрівки, віншування. Художній керівник клубу Борис Данилишин присвятив Різдву нову пісню і склав віншування всім відвідувачам. Цей клуб має кілька призерів обласних і всеукраїнських конкурсів, нашої «Молодій Просвіти» є чим здивувати глядача, бо виконавська майстерність юних співаків на високому рівні. Чоловіча хоровая капела «Червона Калина» обласного товариства «Просвіта» під орудою Івана Гнатюка виконала коляди, щедрівки в обробці українських класиків.

Степан БОЙКО

Всеукраїнське товариство «Просвіта» ім. Тараса Шевченка запрошує!

28 січня 2005 року в приміщенні Київського академічного театру українського фольклору «Берегиня» (вул. Серафимовича, 3-а) відбудеться урочистий вечір, присвячений 50-літтю творчої діяльності й 65-літтю від дня народження відомого письменника-народознавця, головного редактора журналу «Берегиня» Василя Скуратівського. Початок о 17.00.

29 січня — день пам'яті Героїв Крут, присвячений 87-й річниці подвигу української молоді:

12.00—12.30 — скорботний хід від метро «Арсенальна» до Аскольдової могили;

12.30—14.00 — пахарида, мітинг та віддання військових почесностей юним героям;

16.00—17.30 — вечір пам'яті в Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України (вул. Грушевського, 30/1).

КЛАСИКА

Нещодавно, природно вставши в рясний ряд різдвяних та новорічних свят, у Білій вітальні Київського будинку вчених відбувся ювілейний, десятий концерт під назвою “Валерій Козлов у колі друзів”. Ці зимові концерти, знані як “Різдвяні вечори Валерія Козлова”, викликають незмінну й доброзичливу увагу публіки, адже ім’я професора НМАУ ім. Чайковського, заслуженого артиста України В. Козлова добре відоме на Батьківщині та за її межами завдяки його надуспішній педагогічній та виконавській діяльності.

Власне, концерт класу того чи іншого викладача — традиційне явище в середовищі музикантів. Найчастіше це робочий момент: звіт про творчі й професійні досягнення; у найкращому випадку (тобто, коли викладач — визнаний майстер, а його учні — досвідчені та яскраві виконавці) — доволі цікавий концерт на солідному концертному майданчику. До недоліків такого стандартного класного концерту слід віднести інструментальну та, як наслідок, репертуарну одноманітність: адже звучить суто фортепіанна (чи скрипкова, або ін., залежно від фаху викладача) музика, як правило, в межах класичного академічного репертуару (тобто створена до середини ХХ ст.). Крім того, манера педагога найчастіше дуже яскраво виражена у грі його учнів: це теж спрямовує весь концерт у певний стилістичний бік.

Однак Валерій Козлов разом із цього річним організатором концерту — Марією Козловою (непересічною піаністкою та викладачем фортепіано) зламали стерео-

СВЯТО МУЗИКИ В КОЛІ ДРУ-

тип: у “Різдвяних вечорах” зазвичай беруть участь як піаністи класу Козлова, так й інші інструменталісти та вокалісти. Серед них і молоді, що ще вдосконалює свою виконавську майстерність у тому чи іншому музичному навчальному закладі, й зрілі музиканти, які завдячують популярності та успіхами довершеній професійній майстерності й таланту. Сам професор виступає на цих концертах у різноманітних якостях — чи то соліста, чи то концертмейстера абошо. Обов’язки конферансьє, або навіть лектора, Валерій Олегович теж зазвичай виконує сам. І тут впадає у вічі ще одна відмінність цих концертів: вшанування не викладача або композитора-автора творів, що виконуються, а учасників — причому як запрошених відомих артистів, так і наймолодших учнів. Для того, щоб охарактеризувати та водночас підбадьорити перед виступом кожного з них, натхненник та ведучий концерту В. Козлов знайшов особливі та приємні слова. Треба сказати, що невимуслене спілкування з переповненим глядацьким залом вимагає неабиякої ораторської майстерності та музикознавчої підготовки. Щодо особистих вражень, Валерій Олегович — це співрозмовник, спілкування з яким піднімає ваш інтелектуальний рівень; талановита, блискуче освічена людина, інтелігентність якої не приховує її променистого життєлюбства; справжній професор із бездоганними манерами та шляхетним петербурзьким флером (адже професійну музичну освіту В. Козлов здобував, передусім, у

Санкт-Петербурзі, а також у Москві та Києві). Це мінімум тих слів, якими можна охарактеризувати цього непересічного музиканта.

І знову повернімося до особливостей цього концерту. Рідкість, щоб педагог, учні якого виступають, сидів на сцені: зазвичай він знаходиться серед слухачів, приховуючи своє хвилювання, надії та можливі розчарування. Існує навіть “цеховий” жарт: під час збір-ного академічного концерту завжди можна визначити, чий учень на сцені — адже його наставник відстукує ритм, здригається від помилок, наспівує та вслякко співчуває виконавцеві. Але на цьому концерті викладач відкрито насолоджувався музикою, яка звучала.

Другий відділ концерту, як справедливо попередив ведучий, був відзначений розважальністю і також участю визнаних майстрів музичного мистецтва, володарів різноманітних титулів та нагород: гостями концерту були Юрій Кот, Ірина Алексійчук, Наталя Ніколаїшин, Анатолій Ільїн та інші. Наприкінці доволі розгорнутого концерту в імпрізовізованому дуєті В. Козлова з його студентом С. Крученицьким прозвучало “Лібер-танго” Астора П’яццолі. Крім того, у, так би мовити, злегка театралізованому варіанті було виконано 6 частин зі славновісного “Карнавалу тварин” Сен-Санса. Публіка була захоплена тим, як юні виконавці відтворили задум композитора: адже інструментальне звуконаслідування де-не-де було змінене на декламаційне (серйозне “ку-ку”, яке час від часу виголошували

учасники ансамблю у відповідній частині циклу, мало надзвичайний резонанс у вдячних слухачів). Елементи театру зустрічалися і в інших номерах програми: “Коломийки” Ірини Алексійчук, як зазначено в їх назві, передбачають участь не тільки інструментів та музикантів, а й “частин їхніх тіл”. Цей дотепний, віртуозний і, треба сказати, напів-акробатичний номер позбавлений як консервативного академізму, так і формальної і надмірної вигадливості переважної більшості сучасних концертів. Його весела оригінальність подарувала строкатій програмі цього вечора ще одну — неофольклорну — барву.

Особлива риса цих святкових концертів — не просто дружня, а майже сімейна атмосфера, урочиста святковість без офіціозу. Окрім об’єктивних чинників (багато учасників свята пов’язані родинними зв’язками), цьому сприяє тісна дружба або багаторічна співпраця учасників та глядачів, їхня доброзичлива увага до успіхів одне одного. Репліки із залу тут не сприймалися як особиста образа; навпаки, — спілкування з аудиторією було органічним елементом цього музично-театралізованого свята. Як публіці, так і музикантам дозволялося усе: повсякденний одяг, ялинкові гірлянди або помаранчеві стрічки замість краваток...

Отже, крім католицького та православного Різдва, кияни мають ще одне — музичне. Воно так само зігріває і радує. І також дарує святковий настрій і надію.

Олена ЖУКОВА

ВЕЧОРИ “ПРОСВІТИ”

Різдвяні та новорічні свята — одні з найулюбленіших. Сповнені дивовижно світлого настрою, очікуваннями справжнього дива, сподіваннями на гарний рік... Завжди шкода прощатися з ними та повертатися до звичних буднів. Хочеться хоча б на кілька днів затримати ці чудові миттєвості, зберегти дух свята. Тому дуже доречним став літературно-мистецький вечір “Нова радість стала” (постскриптум до свята), організований ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка, який відбувся в Українському домі. Численні глядачі мали змогу насолодитися різдвяними віншуваннями, колядками, щедрівками, гарними піснями й ліричними поезіями у виконанні провідних майстрів сцени.

Святування Різдва та інших зимових свят важко уявити поза межами родини. Адже традиційно на святкову вечерю має зібратися вся сім’я. Саме тому режисер-постановник і ведучий дійства Сергій Архипчук зробив цей вечір дуже камерним і душевним — таким, яким зазвичай і є Різдво в родинному колі. Оформлення сцени — лаконічне та виразне. У ньому вико-

ВІДЛУННЯ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

ристані речі — промовисті ознаки зимових свят — різдвяні зірки, зимові свитки, маски колядників, старовинні килими тощо. Музично-пісенне наповнення концерту — цілком різдвяне, тобто водночас святкове, зворушливе, по-родинному тепле. Новорічні та різдвяні пісні виконали відомі співачки Жанна Боднарук і Леся Горова. Дитячий ансамбль пісні й танцю “Світанок” разом із Театром на ходулях відтворили настрій зимових свят, традиційних колядувань і щедрувань у вокально-хореографічній композиції “Колядниця”. А яке ж Різдво без вертепу? Тож вистави традиційного лялькового вертепу представив людина-театр Володимир Завальнюк. Різдвяну поезію (твори Віри Вовк, Василя Махна, Леоніда Мосендза) читали Лідія Порицька і Євген Нищук, а власні гуморески виконував Євген Дудар. Веселих українських пісень заспівав самодіяльний гурт “Октава”. Спражньої урочистості мистецькому святу надав виступ Національної академічної державної хорової капели імені Л. Ревуцького під орудою народного артиста

Володимир Завальнюк із вертепом

України Богдана Антківа. Прозвучали старовинні колядки “Ой, три славні царі”, “З нами Бог”, “Радуйся”... Із привітальним словом до глядачів — шанувальників української культури, — звернувся Голова ВУТ “Просвіта” Павло Мовчан. А завершилося святкове дійство Різдвяною помаранчевою піснею у виконанні всіх учасників концерту. Тож святкова атмосфера, яку відтворив і передав глядачам цей мистецький вечір, нехай зігріває нас і в будні.

Катерина ТАРЧЕВСЬКА

Леся Горова і дитячий ансамбль “Світанок”

ФЕСТИВАЛЬ

КІНО-КОНТАКТ

В Україні започатковується новий кіноконкурс — Міжнародний кінофестиваль неігрового кіно “Контакт”. Він має відбутися наприкінці травня, але вже нині організатори, члени оргкомітету й натхненники цього заходу (серед яких — президент нового фестивалю О. Роднянський, заступник міністра культури Т. Кохан, секретар НСКУ С. Тримбач, директор МКФ “Молодість” А. Халпахчі) вирішили поділитися планами й роздумами щодо неігрового кіно на прес-конференції. Новостворений фестиваль повинен утілити кілька основних завдань, зокрема: 1) аналіз провідних напрямків неігрового кіно в усьому світі; 2) встановлення та розширення творчих контактів кінематографістів України з колегами по неігровому кіно у світі; 3) відкриття нових імен у сучасному кіномистецтві; 4) інтеграція української кінематографії у світовий процес розвитку неігрового кіно; 5) інтеграція у світовий кінопроцес. Це — витяги з регламенту фестивалю.

Із перших уст вдалося почути й про інші особливості фестивалю. Він повинен стати майданчиком, на якому обов’язково мають відбуватися дискусії. Тоді виникає певне середовище, яке сприяє порятунку культури, її творенню й відтворенню. Не треба ставитися до неігрового, зокрема документального кіно, як до чогось периферійного. Українське документальне кіно має свої добрі традиції й свого глядача, воно не втратило свого потенціалу, отже, важливо, щоб воно продовжувало жити й розвиватися. Фестиваль також має сприяти знайомству з новими здобутками в українському неігровому кіно. Крім того, неігрове кіно може бути комерційно успішним — варто згадати перемогу на Канському кінофестивалі документального фільму “Фаренгейт 9/11”, або великий глядацький успіх французької стрічки “Птахи”. Тож таке кіно може випереджати за ідеями ігрове кіно, і має шанси потрапити на екрани кінотеатрів.

Отже, організатори фестивалю будуть чекати на заявках для участі. Планується, що українське кіно будуть представляти стрічки, створені або телеканалами, або для телеканалів (тут одразу виникає запитання: а як щодо фільмів про Помаранчеву революцію або стрічок — документальних розслідувань?). На відкритті, швидше за все, буде показано фрагмент із документального фільму Єжи Гофмана “Україна” (який зараз монтується). Повністю його планують показати на кінофестивалі “Молодість”.

Програма фестивалю передбачає також позаконкурсну частину — панораму українського кіно 2004—2005, ретроспективи видатних кінематографістів, спеціальні події. Учасники фестивалю будуть змагатися за Гран-прі (у розмірі 5 тис. доларів), приз за найкращий фільм у кожній категорії, диплом журі та приз глядацьких симпатій.

К. Т.

31 січня 2005 року в Будинку письменників (вул. Банкова, 2) — творчий вечір-презентація нових прозових творів “Сказ”, “Обірвані струни” відомого письменника та громадського діяча Василя Фольварочного. Початок о 18.00.

“ЛЮБОВЕ СОКРОВЕННА” — так називається творчий вечір заслуженої артистки України, лауреатки п’яти мистецьких та літературних українських і міжнародних премій Лариси НЕДІН. 1 лютого о 19.00 годині відома авторка й ведуча радіопередачі “Вечірній клуб актриси Лариси” виходить на сцену столичного Будинку актора з вокальним циклом “Сучасний український романс”.

ОСОБИСТІСТЬ

— *Пане Василю, із премій, якими Вас нагороджували, яка була найприємнішою? І як Ви сприйняли нагородження премією імені О. Гірника?*

— Премій не було аж так багато. А щодо останньої — це дуже почесно. Я навіть не сподівався й про своє лавреатство дізнався від друзів. Ми видали книгу Михайла Іщенка про О. Гірника, якою я до цього часу вражений. Йдеться про відчайдушний вчинок! Досліджується причина самоспалення героя, на яке його штовхнула задушлива суспільна атмосфера. І те, що зробив Олекс Гірник, те, що зробив Василь Стус, — це подвиг. Про це повинна знати наша молодь. Їй потрібні такі приклади. Школярі, навіть ті, які не цікавляться літературою, нині визнають і люблять Стуса. Навіть не через поезію, бо її не всі розуміють, а через те, що він зробив. Молодь поважає такі речі.

— *Коли починали писати, мріяли про нагороди?*

— Не мріяв. Я тоді про це не думав.

— *Зараз ВЦ “Просвіта” реалізує дуже цікаві проекти, серед яких — словники. Чому саме словники?*

— Ми видали **Короткий тлумачний словник**, удосконаливши старе видання. Такий словник дуже потрібний — і вчителям, й учням, і студентам. Плануємо видати змістовніший словник. Є словники, видані літературознавцями, але справжній тлумачний словник можуть зробити лише мовознавці. Цікавий проект **“Україна в словах”** (мовознавчий словник-довідник), правда, видавати його було важко — автори весь час щось змінювали, ми три рази його верстали.

— *Словники — одні з найдорожчих книг. Ваші будуть доступні покупцям?*

— Наразі цей наклад — лише для бібліотек і навчальних закладів. Якщо видавництво буде мати свої гроші, тоді зможемо видати для широкого кола покупців. Думаю, дорогими наші словники й тоді не будуть.

— *Книги видавничого центру “Просвіта” неодноразово здобували*

ПРЕМІЯ

ВОВК Ірина, поетка, м. Львів — за книгу “І все ж неопалима”, — висунута радою Львівського організації НСПУ, колективами Львівського музею історії та релігії, видавництва “Логос”.

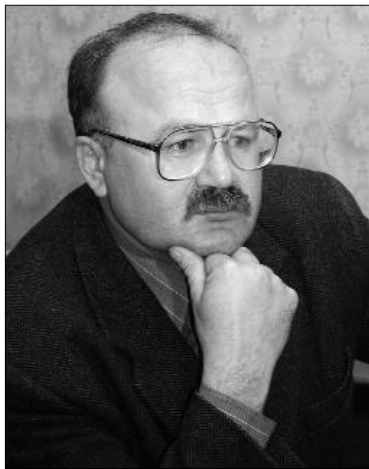
ГНАТЮК Володимир, педагог, просвітитель, м. Київ, — за заслуги в розвитку Національної школи в Україні; часописи “Троєщинська Січ”, — висунуті Деснянським районним управлінням освіти, м. Київ.

ДЗЮБА Сергій, поет, керівник громадського медіа-клубу, м. Чернігів, — за громадсько-політичну діяльність, висунуті Чернігівською обласною державною адміністрацією, радою профспілки “Чернігівщина”, центром служб для молоді, центральною міською бібліотекою.

ЗІНЧЕНКО Олександр, ТИМОШЕНКО Юлія, ЮЩЕНКО Віктор, відомі громадські й державні діячі, м. Київ, — за особистий внесок у консолідацію нації, піднесення авторитету української влади, висунуті редакцією журналу “Косень”, м. Житомир.

ЗІНЧУК Станіслав, письменник, публіцист, м. Київ, — за твори останніх літ, зокрема, з історії українського шістдесятництва, як явища віку XX, книгу “Екран пам’яті”, — висунуті секретаріатом Київської організації НСПУ.

КОБЕЦЬ Василь, письменник, громадський діяч, м. Вінниця, — за книжки “Не остання любов, не остання”, “Під знаком скорпіона” і громадську діяльність, — висунуті Вінницькою обласною облдержадміністрацією, організацією

«КОЖНЕ МОЄ ДОСЯГНЕННЯ — ЦЕ ЛИШЕ СХОДИНКА ДО НОВОГО»

призові місця в різноманітних конкурсах...

— Так, Воробйов, Наливайко. Із Наливайком ми дуже б хотіли продовжити співпрацю, у нього дуже цікаві твори. Ми зараз хотіли б видати окремим томом щось із творчої спадщини Миколи Лукаша. Ми навіть видали медичну енциклопедію.

— *А з молодих нікого не хоче видати?*

— Хотілося б. Мені дуже сподобалася “Солодка Даруся” Марії Матіос. Але відомі письменники зараз самі вибирають видавництва. І це — правильно. Хоча є багато цікавих людей, яких би хотілося видати.

— *Із якими цікавими людьми Ви зустрічалися? Яких людей вважаєте своїми вчителями, друзями?*

— Можуть чогось навчити й старші люди, а можуть і ровесники. Так, у гуртожитку я жив із Антоном Морговським. Вважаю другом Василя Герасим’юка, із яким зараз не так часто й зустрічаюся, хоча знайомі ми з десятого класу. Ще в студентські роки познайомився з Володимиром Куліничем, який на мене справив величезне враження. У нас тоді була інформаційна блокада, а Володимир розповідав мені дуже багато про літературу, про політику.

Василь КЛІЧАК — добре відомий нашим читачам. Навряд чи доцільно представляти директора ВЦ “Просвіта”, письменника й просто — цікавого співрозмовника, якому щойно виповнилося... Але не треба про вік, краще про те, що до дня народження іменинник отримав два подарунки: став лавреатом премії імені Олекси Гірника й премії буковинського журналу “Князь роси” імені Тараса Мельничука. Своїми враженнями від цих та інших дарунків долі пан Василь погодився поділитися з нами.

ВАСИЛЬ КЛІЧАК:

За ці погляди він сам і поплатився — його виключили з університету. Володимир тоді здійснив вчинок. Не кожний здатний на вчинок, а він зробив це. Тоді він був секретарем парткому й 22 травня у вишиванці пішов із квітами до пам’ятника Шевченку. Але Володимир продовжував приходити до друзів у гуртожиток і розповідав багато цікавого.

Радію дружбі з моїм земляком Євгеном Жовтяком. Він дуже порядний. Він часто в мене бував у гостях, до мене приїжджав його батько. Батько йому завжди наказував: “Щоб ти пішов до Василя на Святвечір — скуштувати куті”. Моя дружина з Львівщини, тому ми завжди святкували.

— *А чому обрали Київ для навчання?*

— Хотілося навчатися саме в Києві. Тут цікавіше. Та й батьки були задоволені.

— *Батьки не протестували проти того, що Ви залишаєтеся в столиці?*

— Вони хотіли, щоб я залишився з ними. Але, з іншого боку, раділи за мене. Крім того, із ними була сестра. Батьки розуміли, що обдарований дитині в селі (я родом із Прикарпаття) досить важко. Я, коли почав вчитися, придбав у кіоску журнал,

московський, на обкладинці був Іван Миколайчук. У цьому журналі було інтерв’ю з Миколайчуком, із якого я запам’ятав одну фразу: “Человек родился и вокруг него — сопротивление материалов”. Я все життя пам’ятаю, що потрібно долати цей опір. Іноді дитина має якийсь талант, а батьки цього не розуміють або розуміють однобоко. Часто й від рідних, і від оточуючих можна почути фразу: “Навіщо тобі це”. Цей опір потрібно ламати, інакше нічого не досягнеш.

— *Зараз часто буваєте на батьківщині?*

— Ні, батьки померли. Хата стоїть пустою, нема до кого їздити.

— *До дня Вашого народження Ви отримали дві премії. Не вважаєте це знаковим? Як взагалі сприймаєте день народження — як поріг? Щось плануєте? Щось залишаєте?*

— Напевно, є якийсь поріг. Це для того, хто вірить. Як казав один мій знайомий, головне, — щоб було заповнення, тоді все сприймати легше. А щодо знаковості — напевно, не було такого дня народження, щоб не прийшов хтось незапрошений. І так якось склалося, що з багатьма цими людьми я мріяв познайомитися.

— *Найбільше Ваше досягнення?*

— Щодо роботи, я — консерватор. Із віком переконуєшся, що справжні цінності — це те, що ти маєш. У мене чудова сім’я: хороша дружина, розумні дочки — старша працює юристом, молодша навчається. Вони весь час прагнуть навчитися чогось нового. Мене тішить те, що маю заради кого працювати, що мій досвід, професіоналізм потрібний людям. Кожне моє досягнення — це лише сходинка до нового.

Розпитувала
Марія КРИШТОПА

ОГІЄНКІВСЬКА ПРЕМІЯ 2005 РОКУ На здобуття премії допущені такі претенденти:

Конгресу української інтелігенції.
КОСЕЙ Юрій, історик-теолог, кантор Ужгородського кафедрального храму, м. Ужгород, — за вагомий внесок у розвиток національної культури, міжконфесійної злагоди в Україні.

ЛУЦЕНКО Іван, БРАТУСЬ Іван, науковці, м. Київ, — за книгу “Тарас Шевченко та Осетія” (штрихи українських літературних взаємозв’язків), — висунуті академіком Іваном Дзюбою.

НЕЖИВИЙ Олексій, педагог, громадський діяч, — за багатогранну організаційську, наукову та літературну діяльність на ниві національно-культурного відродження, — висунуті правлінням Луганської обласної організації Товариства “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка.

ПАВЛЮК Ігор, поет, м. Львів — за книги лірики “Стихія”, “Чоловіче ворожіння”, — висунуті радою Львівської організації НСПУ.

ПАЩЕНКО Володимир, науковець, просвітянин, м. Полтава, — за працю “Православ’я у Новітній історії України”, — висунуті ученою радою Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Короленка.

ПАНТУС Анатолій, поет, м. Іршанськ на Житомирщині, — за книгу поезій “Квіти для Ісуса”, — висунуті Володарсько-Волинською районною радою, видавництвом “Полісся”.

ПОЛІЩУК Ярослав, науковець,

м. Рівне, — за громадсько-культурну діяльність, праці “Міфологічний горизонт українського модернізму” та “Рівне: мандрівка крізь віки”, — висунуті відділом у справах національностей Рівненської облдержадміністрації, організаціями НСП України, Українського фонду культури.

ПРИХОДЬКО Олег, художник, м. Миколаїв, — за твори останніх літ, — висунуті виконкомом міської ради Миколаєва, Київським національним університетом культури і мистецтв, управлінням культури Миколаївської облдержадміністрації.

РЖЕПЕЦЬКИЙ Павло, просвітянин, м. Миколаїв, — за просвітянську та педагогічну діяльність, нарис з етнопедagogіки, навчально-методичні посібники, — висунуті колективом ЗАТ “Новітех”, АТ Авіакомпанія “Антанік-Авіа”, обласною дитячою бібліотекою ім. В. Лягіна, міською педагогічною бібліотекою, міським Будинком учителя, Миколаївськими обласною держтелерадіокомпанією, обласним краєзнавчим музеєм.

ЧЕМЕРИС Валентин, письменник, м. Київ, — за художньо-документальні твори “Голгофа українського православ’я”, “Да святиться ім’я твоє, або бомба для патріарха”, — висунуті патріархом Київським і всієї України-Руси Філаретом.

ШАПОШНИК Микола, художній керівник гурту козацької пісні “Козак Мамай”, м. Черкаси, — за цикл

“Пісні козака Мамая”, — висунуті загальними зборами Черкаської організації НСПУ.

ШЕЛУДЧЕНКО Богдан, науковець, математик, м. Житомир, — за розвиток напрямків з інженерної економічної та агротехнологічної механіки ґрунтів, — висунуті Житомирською філією Міжрегіональної академії управління персоналом, Поліською молодіжною академією наук.

ЩЕРБАНЬ Петро, педагог, науковець, м. Київ, — за праці “Національне виховання в сім’ї”, “Сімейні вечори”, популяризацію педагогічної і духовної спадщини Івана Огієнка, — висунуті ученою радою Інституту вищої освіти НАН України, Головою Українського фонду культури Б. І. Олійником.

ЯЩУК Петро, лікар, громадський діяч, м. Понінка Хмельницької області, — за визначну історико-дослідницьку та просвітницько-духовну працю, дилогію “Портрет темряви” (свідчення, документи і матеріали), — висунуті загальними зборами Полонського товариства польської культури Федерації Організацій Польських в Україні, районних рад товариства “Просвіта” ім. Т. Г. Шевченка, “Меморіал”.

О. Є. ОПАНАСЮК, заступник голови Комітету в справах премії ім. Івана Огієнка,
В. С. БАЛЮРКО, відповідальний секретар

НОВІ ВИДАННЯ

СЛОВНИКИ — ЦЕ ВІКНО В МАЙБУТНЄ

Видавничий центр “Просвіта” презентував студентам, учням, учителям і всім зацікавленим українцям чудові словники.

Насамперед, — це **КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК** — удосконалене видання, науковим редактором якого є доктор філологічних наук О. Д. Пономарів. Тішить, що нарешті вийшов такий словник, а то з тлумачними словниками в Україні ситуація доволі складна. Навіть більше — комічна. В одному з таких видань є навіть слово “носки”. Автор цієї статті не страждає сепаратизмом, але для таких слів є російські словники.

Ще одне видання — **РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК. ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА**, автором якого є Ніна Шило. Цей словник знадобиться і політикам, і підприємцям. Декому навіть варто тримати його в кишені, тоді не виникатиме казусів при публічних виступах.

Мовокраїнознавчий словник-довідник **УКРАЇНА В СЛОВАХ** —

це унікальне видання, аналогів якому наразі немає. Ілюстрований відник цікавими світлинами, а заглядаючи в нього, можна згадати й географію, й історію рідного краю. Словник поділено на дванадцять тематичних розділів: “Наша держава — Україна”, “Зі сторінок історії України”, “Місто. Село. Громадські споруди. Установи. Засоби зв’язку”, “Хата. Садиба”, “Хатні речі”, “Страви й напої”, “Українське мистецтво. Фольклор”, “Найдавніші вірування”, “Християнські віровчення і свята”, “Народне вбрання”, “Рослинний світ”, “Тваринний світ”.

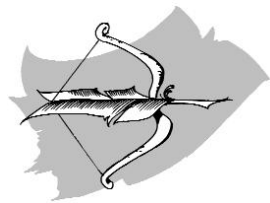
Кожний розділ має своє наповнення — своєрідне й цікаве. Наприклад, у розділі “Хата. Садиба” знаходимо пояснення багатьох слів. Але це — не просто пояснення. Так, про вікно автори книги пишуть: “Українці вважають, що “вікна” — то очі хати. Тому вони повинні виходити на вулицю. Традиційно в хаті було не менше трьох вікон.

Наші предки оберегли себе від злих сил, які, на їхню думку, могли потрапити до оселі через вікна і двері. Тому над ними малювали крейдю хрестики, вивішували часник та різні трави. Оберегами були й рушники, якими оздоблювали вікна. На ніч вікна зсередини завішували занавісками, а зовні в деяких регіонах закривали ставнями...

“Вікно” в українській культурі — символ опору, через який здійснюється зв’язок людини зі світом, знак надії чекання”.

Саме таким вікном і мають стати словники, видані “Просвітою”. Крім того, це лише початок — видавництво планує видати більший тлумачний словник та інші довідкові видання. У час, коли українці змогли довести, що вони — нація, потрібно, нарешті, звернути увагу на мову цієї нації. Як сказав поет: “Не бійтесь заглядати у словник”.

М. К.

К оли лунає питання: “Як нам врятувати кіно?” — мене дивує те, що відповідь, насправді, давно відома науковцям, журналістам, чиновникам, режисерам, критикам, фахівцям і всім, хто за звичкою цікавиться пресою. Таємницю порятунку постійно озвучують із різних трибун, із газет, із прямих і “кривих” ефірів авторитетні й відомі люди. Фахівці знайшли відповідь на цю загадку невдовзі після першої спроби Голівуду підкорити собі всі екрани світу, нефахівці знають відповідь: (хоча б на прикладі Росії) протягом кількох останніх років. Тринадцять років шукали відповідь наші урядовці і двоє наших президентів. Не знайшли.

Не буду дублювати відомі рецепти, про які нещодавно нагадав кінорежисер Юрій Іллєнко в “Слові Просвіти”, але сьогодні пропоную на розгляд, як доповнення, те, що вважаю адекватним саме до нашої національної катастрофи, до особливостей нашого національного погрому в царині кіно.

Наполягаю на тому, що йдеться про борг держави перед Культурою, але при цьому необхідно визнати, що державні зусилля — це лише половина будівництва Культури. Друга половина — наш адекватний творчий внесок — наші сценарії, наші екранні герої, наші сучасні українські фільми. Ці дві половини можуть бути реалізовані лише в парі — як ключ і замок. По-окрему вони не реалізуються.

Спочатку — кілька загальних позицій. Виходячи з того, що розбудова й функціонування складної системи, яка має грайливу назву “ефір”, протягом кількох десятиліть вимагала об’єднання всіх сил держави і кожного її платоспроможного громадянина через податки; а також враховуючи масштаби впливу ефіру, усвідомлюючи небезпеку тенденційного маніпулювання ефіром, необхідно на законодавчому рівні надати ефіру статус Національного Стратегічного Ефірного Фонду. Розглядаючи кінцевий продукт **Національного Стратегічного Ефірного Фонду** (сукупний екран) як **Національний Державний Екран**, певна частина якою має належати Національному кінематографу України.

Виходячи з гострої штучної недостатності (відсутності) власного художнього кіно-телефільму, об’єднати зусилля телевізійних компаній із діями виробника кінопродукту через **спільне виробництво** на умовах: виробничі студії виробляють кінопродукт для кінопрокатної та ефірної дистрибуції, телевізійні компанії виробляють рекламний продукт, який супроводжує створення кінопродукції у межах обов’язкової квоти виробництва власного національного продукту. Цей внесок може позбавити телекомпанію необхідності знімати власне ігрове кіно, позаяк художній (телевізійний) фільм, створений за цією схемою, вважається продуктом спільного виробництва.

Почати наповнення національного ринку власною продукцією, в першу чергу, через більш доступні (в тому числі й фінансово) телевізійні канали й телевізійну технологію із залученням випускників національних ВНЗ, які сьогодні позбавлені творчої роботи.

Почати наповнення **Національного Стратегічного Ефірного Фонду** українськими фільмами, які було блоковано протягом десятиліття, у тому числі, — студентськими фільмами. Враховуючи суцільну, штучно створену, необізнаність українського глядача з фактом існування національного кіно України, подбати про заходи, спрямовані на повернення до глядача “об’єктів” бойкоту — імен, назв, досягнень національного кіно з метою відтворення нормального балансу між вітчизняною та імпортованою продукцією.

Профінансувати реставрацію

найбільш помітних (невідомих) українських фільмів в технології “Долбі” для наступної дистрибуції.

Добре розумію, що пропонування мною ракурс розглядання проблеми не є звичним, але спробую далі проаналізувати ситуацію в галузі кіно-телевиробництва не з точки зору приватних телевізійних компаній, але з позиції існування **Національного Стратегічного Ефірного Фонду і Національного Державного Екрана України**. Навіть, якщо мене звинуватять в юридичному романтизмі.

До цього часу, кожного разу, коли я пропонував розглянути проблеми саме під цим кутом зору, чув у відповідь: “Неможливо!” Це змістовне та обґрунтоване висловлювання, наче резолюція, фіксувало стратегію привласнення інформаційного простору за допомогою ефіру, який не має кольору і запаху, і повністю відповідало інтересам тих сил, які здійснювали окупацію інформаційного простору України.

Парадокс перший. Держава вкладає в кожного дипломованого кінорежисера або кінооператора якнайменше 100—150 тисяч гривень. Ціна диплома інших фахівців кіно — менша, але теж цілком конкретна й достатньо велика. Студенти позабюджетної форми оплати вкладають у свої дипломи власні гроші — значно менші, ніж державні, позаяк ніхто з них не може дозволити собі високозатратну технологію КІНО і вони, здебільшо-

Причина: Так вигідніше для телекомпаній. Фінансування ВНЗ, що готують фахівців, які призначені для поповнення кадрового складу **Національного Стратегічного Ефірного Фонду**, покладене на Міністерство культури і мистецтв України, яке повністю відокремлене від телебачення, а заодно не має великого бажання фінансувати навчання майбутніх фахівців. Міністерство виділяє на курсові, переддипломні, дипломні фільми 20—30 % від необхідного фінансування, на оновлення апаратури — ще менше.

Парадокс третій. Фінансуючи виробництво студентських курсових, переддипломних та дипломних фільмів, держава не передбачила механізмів повернення грошей через дистрибуцію. І ніколи не робила спроб поставитися до студентського кіно, як до продукту, який може повернути хоча б 20, 10, 5, нехай 2 % витрат. Це не лише допоможе придбати десять або тисячу відеокaset для навчального процесу, але позиціонує студента в контексті правових відносин у сфері виробництва.

Причина: Так звикли.

Парадокс четвертий. Усі заходи зі стабілізації ситуації (навіть найперспективніші й апробовані) можуть бути зруйновані принциповою позицією держави, яка наполягає на тому, що в Україні за роботу в кіно слід платити гонорари і заробітну платню в 5—10—20 разів меншу, ніж в інших країнах. Це

цьому офіційно існує багато підзаконних можливостей для руйнації цілісності твору.

Парадокси, на яких я зупинився, свідчать про те, що сьогодні всі нервові центри національного кіно-телевізійного виробництва вражено метастазами, починаючи від освіти — до експлуатації готового продукту. Виробництво сучасного національного кіно-відеопродукту тримається на особистому авторському інстинкті або навіть фанатизмі.

Способи лікування метастаз: Держава повинна окреслити перелік професій у галузі кіно-телевиробництва, які підлягають сертифікації. Із метою запобігання зайвій формалізації взаємин у делікатній творчій сфері, необхідно залишити вибір для кожної виробничої структури: або пропонувати сертифіковану посаду дипломованому фахівцю, або, надаючи шанс саморобному таланту, запрошувати недипломованого. Із вулиці. Але при цьому відшкодовувати державі за робоче місце, на яке претендував дипломований фахівець. Розміри відшкодування мають враховувати компенсацію для дипломованого фахівця за вимушене безробіття.

Цілком логічно для телевізійних компаній, які запрошують на роботу випускників наших ВНЗ, частково компенсувати витрати держави (платних студентів) на навчання — наприклад, забезпечити позабюд-

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛЮВАННЯ НА КІНЕМАТОГРАФ УКРАЇНИ

го, обмежуються технологією ВІДЕО. **Гроші, вкладені в диплом, — у тому числі гроші студентів-платників, — держава викидає на вітер.**

Причина: Розбазарювання державою **Національного Стратегічного Ефірного Фонду**, втрата державою прав на нього. Сьогодні державний диплом у галузі не є сертифікатом, який дає перевагу перед недипломованим претендентом. Якщо хірург або водій тролейбуса не може одержати роботу без сертифіката встановленого зразка, режисер — може. Держава не захищає бюджетних випускників і дуриє позабюджетних: “Я (держава) протягом п’яти років вклала в тебе народні гроші або переробляла твої (теж народні гроші), а далі — не моя проблема”. Багато наших студентів вимушені вирішувати цю проблему, пропонуючи себе на іноземному ринку праці. Зокрема в Росії наших люблять. По-перше — добре підготовлені, по-друге — їм можна платити менше, ніж своїм. **Наша держава послідовно й у великих обсягах вкладає народні гроші та готує фахівців для іноземного виробника, не одержуючи за це ніякої компенсації.** Імен випускників не називаю, аби це не звучало як докір. Докоряти їм немає підстав: своя держава не забезпечує роботою — шукають роботу за кордоном.

Парадокс другий. Ситуація, яка склалася на державному ринку праці, поділяє випускників на чотири категорії:

- більшість працює в різних телевізійних компаніях України;
- інші шукають роботу в суміжних або віддалених сферах;
- частина випускників працює за фахом, але не в Україні;
- одиниці знаходять творчу (авторську) роботу на телебаченні або в кіно України.

Більша частина наших випускників охоче використовується на численних телевізійних конвеєрах, але телебачення жодною копійкою не фінансує вищої освіти.

переконання чиновників призвело до того, що не лише випускники, а й відомі фахівці зі стажем працюють зараз на російське кіно, або йдуть в іноземні групи на допоміжні роботи. Ще раз НЕ ДОКОРЯЮ нашим кінематографістам і не цитую списку імен — докоряю державі, яка не цінує кінематографістів, які творили історію нашого кіно.

Причина: Поки що не закріплена Конституцією, але традиційна зневага до власного виробника.

Парадокс п’ятий. Кінцевий результат довгого ланцюга, який починається у ВНЗ, — продукт професійної діяльності, — готовий до експлуатації в ефірі або на кіноекрані фільм, повністю відокремлюється від авторів, які його створили.

Причина: Так зручніше здійснювати розподільчий дериван і “беспредел”. У тому числі й тоді, коли продюсером виступає держава. Кінофільм або інший готовий продукт експлуатується у вільному комерційному режимі всупереч усім цивілізованим нормативам без найдрібнішого відсотка відшкодувань його авторам. Або надійно ховається. Якщо український кінофільм випадково проходить в ефір, то він, як і іноземні фільми, розглядається як паркан, на якому кожна телекомпанія може клеїти свої оголошення (телевізійну рекламу) без грошової компенсації носіям авторського права. При

жетних студентів відеотехнікою (можливі інші варіанти). Зробити, наразі, спробу поставитися до студентського кіно, як до комерційного продукту після того, як воно заслужило свої оцінки на іспитах. Звільнити гонорари й заробітну платню від “доісторичної” тарифної сітки в сфері виробництва, перейти на договірну систему відносин. Приєднатися до відповідних міжнародних правових норм, які гарантують відшкодування носіям авторського права за експлуатацію їхніх сценаріїв, музики, фільмів тощо.

Механізми вирішення: Створення професійних гільдій дипломованих випускників, які захищають їхні права — зокрема встановлюють нижню межу оплати праці для всіх категорій працівників, а також захищають інші права через відповідні правові механізми, затверджені державою. Створення Гільдії студентів вищої освіти в галузі національного кіно-телевиробництва, мета якої, — контролювати джерела та обсяги фінансування і захищати авторські (виробничо-фінансові) права студентів. Створення продюсерських центрів при вищих навчальних закладах, мета яких — використання комерційного потенціалу курсових, переддипломних та дипломних студентських робіт через відповідні правові механізми, затверджені державою.

ПРОДОВЖЕННЯ РОЗМОВИ

Координація зусиль між агенціями щодо захисту авторського права та гільдіями працівників (студентів) і контроль за їх виконанням через відповідні юридичні механізми, затверджені державою.

Встановлення залежності між ліцензуванням виробничих структур і дотриманням затверджених державою правових норм.

Необхідно на державному рівні зняти гриф приреченості зі ствердження про неможливість змін на інформаційному просторі України. “Неможливо!” — це підтвердження того, що зміна існуючих “канонів” загрожуватиме великим перерозподілом капіталів і сфер інформаційного впливу.

“Неможливо!” — означає: “Я, власник телекомпанії (олігарх, політик) обніс парканом персональну-власну-особисту-свою частину **Національного Стратегічного Ефірного Фонду** і ніколи не віддам її ніякій державі, ніяким студентам, ніяким випускникам або так званним “метрам” так званого “національного кінематографа України”. Будь-яку спробу зменшити мою частину прибутків від експлуатації **Національного Стратегічного Ефірного Фонду** за допомогою відрахувань або за допомогою державного закону я буду вважати зазіханням держави на мою кишеню”.

Хто ці власники? Чому саме їм держава доручила найпотужнішу зброю — ефір?

Справжні автори телевізійного продукту — в глибокій тіні:

- Чий канал?
- Пінчука...
- Хіба не Медведчука?
- Та де! Суркіса!

Кому насправді належить вечірній телевізійний залп? На війні, як на війні.

Досить парадоксів, тепер трохи актуального. Не помітивши гострої критики з боку Спілки кінематографістів України, нової Концепції реформування Національної кіностудії імені О. Довженка, Міністерство культури і мистецтв України в листі на адресу Спілки (23.11.2004) дало свою позитивну оцінку планів директора студії. При цьому зауважило: “Оскільки Концепція не містить економічного обґрунтування та прогнозів щодо очікуваних результатів реформування Національної кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка, генеральному директору кіностудії В. Приходьку доручено визначитися з майбутнім статусом кіностудії як суб’єкта господарювання”.

Як член Наглядової ради кіностудії імені О. Довженка, я повністю ізольований від інформації і не знаю, що відбувається на студії. Тим більше не знаю, що відповів Міністерству В. Приходько на запитання про майбутній статус Національної студії, але оприлюднені тези директора відомі всім: “...наше кіно (мається на увазі українське кіно) — це навіть не самодіяльність. Це щось середнє між сільськими вечорницями та клубом народної творчості. І коли виникають розмови, мовляв, та у нас тут така велика нація, я одразу ж питаю — а покажіть автомобіль, який **ваша** нація зробила, а покажіть кіно, яке **ваша** нація зняла... І одразу стає зрозумілим, з **якою** нацією **ти** маєш справу”.

Сьогодні найбільш актуальним питанням нашого кіно залишається: чи вціліє нерухомість і виробничі потужності українського кінематографа, яка база для розв’язання його проблем? Чи знайдеться для національного екрана місце в державі після втілення в життя концепції реформування, який “не містять економічного обґрунтування”? Чи існуватиме наше кіно, наші кіностудії та кінотеатри в результаті приватизаційного штурму, який активізувався після другого туру виборів?

● **Михайло ІЛЛЄНКО**

Віктор ЮЩЕНКО: «ВІРТЕ В УКРАЇНУ, ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ, СЛУЖІТЬ УКРАЇНІ!»

фото з сайту www.

“*Я, Віктор Ющенко, волею народу вибраний Президентом України, вступаючи на цей високий пост, урочисто присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми справами захищати суверенітет і незалежність України, турбуватися про благо Вітчизни та добробут українського народу, дотримуватися Конституції України і законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах співвітчизників, підносити авторитет України в світі.*”

фото з сайту www.

Продовження. Початок на с. 1

Ми обрали справедливість, бо не може беззаконня стати нормою в державі, де тисячу років тому був укладений кодекс законів — “Руська Правда”.

Ми обрали свободу, бо не може тиранія панувати над спадкоємцями козацької республіки, де ще триста років тому була написана перша у світі Конституція.

Ми обрали незалежність, бо ми — нащадки поколінь, які віками мріяли про українську державу, здобували волю потом і кров'ю.

Українська держава відбулася. Наш вибір це ще раз підтвердив. Наша перемога — це свято української державності. У цей день згадаймо героїв, які полягли за Перемогу, мучеників Освенцимів і ГУЛАГів, жертв Голодоморів, депортацій і Голокосту. Вони бачать нас і сьогодні, із небес і, я переконаний, пишаться нами!

Ми зробили свій вибір, бо пам'ятаємо — хто ми, чії діти й онуки. Не в минулому нам шукати відповідей на виклик майбутнього. Проте ми завжди будемо берегти свої джерела. Тільки так залишимося самими собою. Тільки так завжди будемо переможцями!

Наш вибір породив високі сподівання. Вони — справедливі. Вони — абсолютно реальні.

Для успіху в нас є все. Багатства нашої землі невичерпні. Таланти наших співвітчизників шанує весь світ. Працею і волею ми досягнемо всього!

Я — Президент всієї України. Мені відповідати за те, щоб працювали шахти Донбасу й Придніпров'я, порти Чорного моря й галицькі торгові шляхи. Я зроблю все, щоб селянин на Слобожанщині й на Поділлі завжди був із хлібом. Багатство України — це багатство її регіонів. Присягаю його берегти й множити!

Ми, громадяни України, стали єдиною українською нацією. Нас не розділити ні мовами, якими ми розмовляємо, ні вірами, які ми сповідуємо, ні політичними поглядами, які ми обираємо. У нас одна українська доля. У нас одна українська гордість. Ми горді тим, що ми — Українці!

Ми з вами вже зробили незворотний крок до демократії. Тільки демократія оберігає найцінніше для людини — родину й дітей, мир і спокій, працю та достаток. Тільки в демократичній державі найвищими цінностями є людська гідність, свобода, рівність і солідарність. Тільки в демократичній

Україні яскрава палітра мов, культур і поглядів стане багатством цієї країни.

Присягаю — кожен зможе вчити дитину мовою батьків. Кожен зможе молитися у своєму храмі. Усім буде гарантовано право на власну думку. Ми будемо чути один одного, бо в нас буде свобода слова й незалежна преса. Всі будуть рівними перед законом. Незалежний суд захистить права кожного. Я бачу Україну державою, керованою верховенством права.

Ми створимо демократичну владу — чесну, професійну та обов'язково патріотичну.

Стіна, яка відділяє посадовця від людей, буде зруйнована. Оновлена влада знатиме свій обов'язок, працюватиме для блага громадянина й країни. Бути й у владі, і в опозиції стане однаково почесним, якщо служиш своїй країні. Ми матимемо моральну владу, здатну об'єднати суспільство.

Тільки в єдності й тільки в демократії ми вирішимо наші національні завдання. Ви на тисячах

зустрічей говорили мені про це. Я виконаю вашу волю.

Ви хочете мати роботу й гідну зарплатню, вам боляче кидати сім'ї у пошуках роботи за кордоном.

Ми створимо робочі місця. Кожен, хто хоче працювати, отримає роботу й гідну зарплатню. Ніщо не обмежуватиме вашої ініціативи, бажання забезпечити достаток родинам. Буде підтриманий кожен, хто дає роботу іншому. Чесна праця буде в пошані. Ми станемо заможною нацією.

Ви добиваєтеся справедливості. Я все зроблю, щоб ніхто не залишився обділеним. Плоди економічного зростання стануть доступними всім. Ми йтимемо вперед, але не залишимо позаду тих, хто захворів, хто втомився на схилі літ. Уряд віддаватиме людям бюджет до останньої копійки. Постійно зростатимуть пенсії, допомоги, обсяги соціальних програм. Здоров'я людини, захист матері й дитини стануть найвищими пріоритетами. Ми станемо солідарною нацією.

Ви прагнете звільнитися від постійних поборів. Ви хочете жити

й працювати чесно, легально отримувати зароблені гроші.

Ми знищимо систему корупції в країні, виведемо економіку з тіні. Податки будуть знижені, але платитимуть їх усі. Бізнес буде відокремлений від влади. Бюджет ні для кого не буде відпини годівницею. На державних посадах працюватимуть лише ті, в кого видатки відповідають задекларованим доходам.

Ми станемо чесною нацією.

Ви хочете бути господарями там, де живете. Ви не хочете, щоб за вас усе вирішували у високих кабінетах. Ми повернемо права місцевим громадам. Громада сама дасть лад вулиці, селу чи місту. Ви самі оберете собі керівника, самі заробите гроші й самі будете їх витратити. Ми будемо нацією самоврядних громад.

Ви вимагаєте захистити дітей від розтління, прагнете жити не хлібом єдиним. Ми захистимо наш духовний спадок. Разом із вами я буду невтомно доглядати сад української культури, берегти його древні й молоді дерева. Наше коріння не дасть вітрам історії погнати нас перекотиполем. Наша культура змусить світ побачити нашу неповторність. Ми будемо нацією високої культури!

Ми будемо сучасною нацією — у динамічному глобальному світі станемо рівними серед рівних. Майбутнє України — найкраща освіта, висока наука, технології завтрашнього дня. Я зроблю все, щоб на повну силу запрацював інтелект нашої нації. Ми станемо першими, ми станемо найкращими!

Українці посядуть гідне місце в спільноті народів. Україна не буде ні буфером, ні полем чийось змагань. Ми готові поважати інтереси інших держав. Але для мене, як і для вас, національні інтереси України — понад усе!

Ми добром і повагою вітаємо всіх наших сусідів і на Сході, і на Заході. Я буду все робити для розвитку стабільного співробітництва з усіма країнами. Україна стане надійним партнером у боротьбі зі старими й новими загрозами: тиранією, війною, бідністю, природними лихами й тероризмом. Спільний пошук шляхів до безпеки й процвітання — це й українська відповідальність. Ми готові до неї.

Наш шлях у майбутнє — це шлях, яким іде Об'єднана Європа. Ми з її народами належимо до однієї цивілізації, поділяємо одні цінності. Історія, економічні перспективи, інтереси людей дають

чітку відповідь на запитання — де нам шукати свою долю. Наше місце — в Європейському Союзі. Моя мета — Україна в Об'єднаній Європі.

У Європі — історичний шанс України розкрити свої можливості. Наша національна стратегія — іти до мети сміливо, прямо й наполегливо. Європейські стандарти стануть нормою в соціальному житті, економіці й українській політиці. Кожен крок до Європи — це нові можливості для мільйонів українців.

Ще недавно вступ до Євросоюзу багатьом здавався дуже далекою перспективою. Але вільні європейські народи неодноразово прискорювали час. Символами швидких змін стали уламки Берлінської стіни, “круглий стіл” у Варшаві й наш Майдан у Києві. Україна відкриває історію Європи третього тисячоліття. Ми — вже не узбіччя Європи. Ми знаходимося у центрі Європи.

Шановні друзі! Ми ставимо перед собою амбітні завдання. Я до останньої своєї клітини переконаний — незабаром вони перетворяться у славі діла. Я зроблю все, щоб українці, всі, без винятку, повірили у власні сили, повірили в свою країну, повірили в свою землю. Ми вже довели, що вміємо і сміливо мріяти, і наполегливо працювати. Ми готові до самопожертви й здатні добиватися успіху!

Ми починаємо нову сторінку української історії. Вона буде прекрасною. Вона буде розповідати про нашу єдність, про нашу мужність, про нашу готовність підтримати один одного. У нашій історії особливе місце належить цьому київському Майдану. Тут ми будемо множити сили й ділитися радістю. Цей Майдан — символ вільної нації, яка вірить у свої сили і сама творить своє майбутнє. Над нами завжди сяятиме національний синьо-жовтий прапор. Над нами мільйонами голосів завжди буде звучати Національний Гімн.

Усе, що задумано, — збудеться. Вірте в Україну, любіть Україну, служіть Україні!

Слава вам, кожному, слава Господу Богу й слава Україні!

**Звернення
Президента України
Віктора Ющенка
до українського народу**

**23 січня 2005 року
Майдан Незалежності,
м. Київ**

фото Г. Оберської

ПОГЛЯД

23 січня 2005 року пам'ять українських громадян, — а значить, й історії — закарбує не тільки як день урочистої церемонії введення на посаду Глави держави Віктора Ющенка, але, передусім, як день апофеозу Помаранчевої революції, як день вивільнення України від важкого тягара минулого та повороту до свободи. А численним зарубіжним гостям (на урочистості прибуло 64 делегації) запам'ятається небувалим видовищем: помаранчевим морем на Майдані Незалежності та Хрещатику з прилеглими вулицями та дивовижним відкриттям образу українського народу, що відчув себе державною нацією, з не позірним, а найсправжнішим виявом єдності помислів і духу.

Нинішні торжества відрізняються від усіх попередніх. Якщо Леонід Кравчук присягав тільки у Верховній Раді, а Леонід Кучма, конфронтуючи з депутатами, переніс урочистості до Палацу "Україна", то інавгурація Віктора Ющенка відбувалася й у Верховній Раді, і в Національному палаці "Україна", і на столичному Майдані перед мільйонами людей. І те, що новообраний Президент, висунутий, обраний та відстояний народом, присягав перед самим народом — велелюдним Майданом та всією Україною, оскільки урочистості транслювалися у прямому ефірі всіма загальнонаціональними телеканалами, є найприкметнішою рисою нинішнього інавгураційного процесу: справді-бо, Ющенко — це НАРОДНИЙ Президент.

Як і передбачено Конституцією, інавгурація розпочалася урочистим засіданням Верховної Ради. Депутати, численні зарубіжні гості, представники всіх гілок влади, члени уряду, що відходить у минуле, — для всіх цих учасників сесійна зала виявилася затісною, і навіть багатьом акредитованим у парламенті журналістам довелося задовольнитися кулуарами.

В урядовій ложі на почесних місцях сиділи перший та другий Президенти новітньої України Леонід Кравчук та Леонід Кучма. На обличчях обох годі було прочитати ту урочисту піднесеність, яка панувала в залі; перший був підкреслено зосередженим, другий не міг приховати свого похмурого настрою. Це можна пояснити усвідомленням ними масової підтримки Ющенка, великою довірою до нього, якими не можуть похвалитися ні перший, ні, тим більше, другий.

Після процедурного ритуалу — як-от виголошення Віктором Ющенком конституційної присяги та вручення йому свідоцтва про її прийняття, посвідчення Президента України та президентських мантиї, печатки, булави, він звернувся з короткою промовою до присутніх. Це був не програмний виступ, а слова подяки всім, незалежно від того, хто за кого голосував, та пропозиція руки та співпраці задля Української держави та українського народу всім депутатам, незалежно від їхньої фракційної приналежності. А закінчив Президент зверненням до присутніх іти на Майдан, до народу, де й буде виголошена його програмна промова.

І вона була виголошена перед Майданом, перед українським народом, перед депутатами і соратниками, перед зарубіжними гостями. Як і в революційні дні, Ющенко й цього разу був на Майдані з усією родиною — дружиною, п'ятьма дітьми й онуками. Ця обставина лише підкреслювала, що перед народом стоїть сім'янин, який цінує рід і родину над усе. І не лише свою родину, а взагалі — українську, і готовий задля її спокою, заможності й щастя працювати, не покладаючи рук. Така сімейна об-

Фото Г. Оборської

ПОМАРАНЧЕВИЙ АПОФЕОЗ ПЕРЕМО-

становка вселяла людям віру в майбутнє і викликала довіру до свого провідника. І, гадаю, не в одного мене майнула думка: яка трагедія була б для України, якби президентом став його опонент.

Ющенко говорив просто, дохідливо і зрозуміло. Уже перше звернення "ДОРОГИЙ МІЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ, ГОСТІ, ШАНОВНА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО, ШАНОВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХРЕЩАТИКУ І МАЙДАНЕ!" задало тон усьому виступу. Це була промова зрілого державного мужа, представника й лідера великої нації, Українця з прописної літери. Це була промова Президента всієї України, який відчуває відповідальність і за шахти Донбасу та підприємства Придніпров'я, і за порти Чорного моря, і за галицькі торговельні шляхи, і за хліборобство на Слобожанщині та Поділлі. "У НАС ОДНА УКРАЇНСЬКА ДОЛЯ. У НАС ОДНА УКРАЇНСЬКА ГОРДИСТЬ. МИ ГОРДІ ТИМ, ЩО МИ — УКРАЇНЦІ!"

Це була промова людини з глибокою історичною пам'яттю, яка добре усвідомлює, "ХТО МИ, ЧІЙ ДІТИ Й ЧІЙ ОНУКИ", і яка завжди буде берегти свої національні джерела, витоки яких починаються "З КОЗАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, ДЕ ЩЕ ТРИСТА РОКІВ ТОМУ БУЛА НАПИСАНА ПЕРША В СВІТІ КОНСТИТУЦІЯ".

Президент чітко підкреслив, що для нього, як і для кожного українця, "НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ — ПОНАД УСЕ!" Він бачить майбутнє своєї держави і свого народу в об'єднанні Європі, з якою ми "НАЛЕЖИМО ДО ОДНІЄЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ" і де Україна має шанс найповніше розкрити свої можливості як нація сучасна, чесна, висококультурна.

На Майдані не видно було ні Кучми, ні Медведчука, ні Януковича — і це прикметно: колишня зловісна влада залишилися в минулому. Апофеоз Помаранчевої революції полягає не стільки в масовості та урочистості самого моменту інавгурації, скільки в тому, що вперше в Україні з'явилася надія на вирішення корінного питання будь-якої революції — питання влади. У 1991 році ми відродили незалежну Українську державу, але влада в ній залишилася практично в тих самих руках, у яких була до цього. Це була НЕУКРАЇНСЬКА влада — і в цьо-

му головна трагедія України та причина усіх наших бід і негараздів. Українська влада — це національна влада. Здається, що тільки тепер, за українського Президента, влада стане українською. Віктор Ющенко наголосив: "ТІЛЬКИ В ЄДНОСТІ І ТІЛЬКИ В ДЕМОКРАТІЇ МИ ВИРІШИМО НАШІ НАЦІОНАЛЬНІ ЗАВДАННЯ... МИ МАТИМЕМО МОРАЛЬНУ ВЛАДУ, ЗДАТНУ ОБ'ЄДНАТИ СУСПІЛЬСТВО... МИ БУДЕМО ЧУТИ ОДИН ОДНОГО, БО В НАС БУДЕ СВОБОДА СЛОВА Й НЕЗАЛЕЖНА ПРЕСА. ВСІ БУДУТЬ РІВНИМИ ПЕРЕД ЗАКОНОМ. НЕЗАЛЕЖНИЙ СУД ЗАХИСТИТЬ ПРАВА КОЖНОГО..."

Саме за це боролися покоління українців. Саме ця мета ставилася тринадцять років тому на Всеукраїнському референдумі, на якому народ висловився за Незалежність. Саме тому народ піднявся на Помаранчеву революцію і його порив був настільки могутнім, що похитнув злочинний режим, знесли його й унеможливив кровопролиття.

Введення на посаду Президента України Віктора Ющенка стало тією межею, яка відділила Україну колишню від України нинішньої. Це кінець режиму Кучми — Медведчука — Януковича і початок нової ери. Програмна промова Президента на Майдані свідчить, що ця ера стане справді УКРАЇНСЬКОЮ. Всупереч протестам кількох десятків прихильників Януковича, які розчинилися в помаранчевому морі Майдану. На зло таким московським недоброзичливцям, як одіозний "син юриста" Жириновський, який мітингував цього дня біля нашого посольства в Москві, захлинаючись безсилою піною, що "Київ — російське місто й Дніпро — російська ріка..." і що "ніякої України немає, а в Києві, як і в Мінську, має сидіти російський губернатор". А це вже дзуськи, пане українофобі! Український народ своє слово сказав, і воно — непохитне. Як кажуть казахи, шакали вийуть, а караван іде...

І останнє. На жаль, ще й досі дехто з політиків, заграючи з Москвою, намагається розіграти мовну карту. З'явилася інформація, що лідер соціалістів Олександр Мороз подав законопроект про надання російській мові в Україні статусу другої державної чи офіційної, що

одне й те ж. Прикро бачити такий сумнівний крок людини, яка сама послугується українською, навіть вірші нею пише. Невже заради вузькопартійних інтересів, заради ілюзорного завоювання російськомовного електорату на парламентських виборах, заради схвального кивка московських вельмож — неville заради всього цього можна жертвувати корінними українськими інтересами?

Але то Мороз — можливо, десь глибоко в його естві сидить ще вірус радянсько-комуністичного інтернаціоналізму. Але ж і в оточенні Ющенка недавно лунали голоси про необхідність відкривати нові російські школи. І це без жодного обґрунтування такої необхідності, без аналізу реальної мовної ситуації, без посилення бодай на результати перепису населення 2001 року. Явно ллється вода на московський млин.

Більше того, подекуять, що підготовлено проект указу "Про захист прав громадян на використання російської мови і мов інших національностей України", в якому чиновники будуть зобов'язані знати російську мову. Та, Боже, помилуй! Вони її і так знають. А от зобов'язати всіх управлінців вільно володіти й послуговуватися державною мовою — завдання першочергове й конституційне в українській державі.

Не віряться, що таку вказівку міг дати Віктор Ющенко — це йде в розріз із його інавгураційною промовою на Майдані. Пригадується, як кандидат від влади головний суперник Віктора Ющенка Віктор Янукович спробував розіграти мовну карту в передвиборній боротьбі. За це його прибічників стали називати ЯНУЧАРАМИ. Навряд чи лаври суперника приваблять Віктора Ющенка і йому захочеться, щоб його прихильників за аналогом назвали ЮНИЧАРАМИ.

Зрештою, це суперечить логіці Помаранчевої революції: не другу державну мову вистоявали на Майдані в Києві та на вулицях і площах всієї України мільйони громадян. Треба сподіватися, що це прекрасно усвідомлює Президент Ющенко. На Майдані український народ заговорив своїм голосом. Немає сумніву, що він має заговорити — і неодмінно заговорить! — своєю мовою.

●

Віталій КАРПЕНКО

ПОВІДОМЛЯЄ ПРЕС-СЛУЖБА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

24 січня 2005 року

Президент України Віктор Ющенко взяв участь у Молитві за Україну, яку провели глави українських християнських Церков у Софійському соборі, в Києві.

Віктора Ющенка благословляли на президентство Патріарх Філарет (УПЦ КП), Митрополит Володимир (УПЦ), Кардинал Любомир Гузар (УГКЦ), Митрополит Мефодій (УАПЦ), Кардинал Мар'ян Яворський (РКЦ), Григорій Комендант (ВСОЄХБ), Єпископ Михайло Паночко (ЦХВЕУ), Володимир Крупський (УУКЦАСД), Єпископ Леонід Падун (УХЄЦ), Єпископ В'ячеслав Горпинчук (УЛЦ).

Після урочистої Молитви за Україну Президент України Віктор Ющенко закликав глав християнських Церков України до спільної праці на благо українського народу. "Це наш спільний труд — труд на благо України. Я прошу Вас, допомагайте нам своїми молитвами і благословенням", — попросив Ющенко святих отців і запевнив їх, що його команда "завжди проситиме у Вас пасторської поради і Вашої пасторської присутності".

Перемогу Помаранчевої революції Президент України назвав "Божим промислом". "Ми перемогли, маючи одну колосальну перевагу, — колосальну віру. А віра дає сили — це єдине джерело Помаранчевої революції", — сказав В. Ющенко у своєму виступі.

Президент висловив переконання у правильності "пророчих слів, сказаних дві тисячі років тому з київських пагорбів: тут буде жити благословенний народ". Він пообіцяв докласти до цього всіх зусиль.

Наприкінці виступу Президент наголосив на тому, що влада жодним чином не втручатиметься у справи Церкви. "Ми — європеї. Ми поважаємо кожну віру, духовний вибір людини, і ніхто зі світської влади перстом не вказуватиме, кому й до якої церкви зусилля. Це не справа світської влади", — підкреслив він.

Перед цим глави Церков виступили з короткими промовами та благословили В. Ющенка на президентство.

Президент України приїхав на Богослужіння разом із дружиною та двома молодшими доньками — Христіною та Софійкою. В. Ющенко увійшов на територію Софії Київської через Дзвіницю. У цей час хор виконав духовний твір "З нами Бог!"

Разом із Президентом були народні депутати Юлія Тимошенко, Петро Порошенко, Віктор Пинзеник, Олег Рибачук, Олександр Зінченко, Анатолій Кінах, Борис Тарасюк, Юрій Костенко, Іван Плющ, Павло Мовчан, Володимир Яворівський, а також мер Києва Олександр Омельченко та голова ЦВК Ярослав Давидович.

Перед візитом до Москви Президент України Віктор Ющенко підписав перші укази про кадрові призначення.

Виконуючою обов'язки Прем'єр-міністра України Віктор Ющенко призначив Юлію Тимошенко.

Ще одним указом Президент України скасував структуру Адміністрації Президента України в її нинішньому вигляді й затвердив Положення про створення секретаріату Президента України.

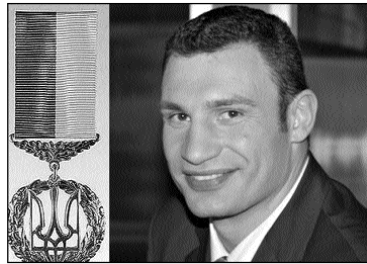
Державним секретарем Президента України призначено Олександра Зінченка.

Президент України призначив секретарем Ради національної безпеки й оборони Петра Порошенка.

СЕРЕД ЗІРОК

ЗРОСТАЄ АВТОРИ- ТЕТ

УКРАЇНЦІВ

За визначні особисті заслуги перед Українською державою в розвитку спорту, виняткові спортивні досягнення, піднесення міжнародного престижу вітчизняного боксу, чемпіонів світу за версією WBC у важкій вазі Віталію Кличку присвоєно звання — Герой України із врученням ордена Держави.

Володарю ордена та чемпіонського титулу відпочивати майже не доводиться. Останнім часом у засобах масової інформації активно почали обговорювати повідомлення, що нібито відомий адвокат і менеджер професійного боксу Шеллі Фінкель веде переговори з Доном Кінгом про організацію поєдинку, в якому Віталій Кличко буде захищати титул чемпіона за версією WBC у важкій вазі проти 32-річного Хасіма Рахмана.

Поєдинок за участю Віталія Кличка повинен відбутися 14 травня. Місце проведення — Нью-Йорк або Лас-Вегас. Віталій поки що підтвердив лише факт наявності переговорів, які веде від його імені Шеллі Фінкель, а також про те, що керівництво телеканалу НВО визначило дату проведення зустрічі — у травні.

Тоді як нам, уболівальникам, залишається лише з нетерпінням чекати наступного бою за участю нашого видатного земляка.

* * *

Як стало відомо з деяких зарубіжних джерел, лондонський клуб "Челсі" російського мільярдера Романа Абрамовича та мадридський "Реал", поки що не втратили шансів купити Андрія Шевченка.

Роман Абрамович по-різному намагається завоювати довіру нападника. Він телефонував футболісту особисто, щоб привітати з днем народження. Абрамович був одним із перших, хто привітав Андрія із завоюванням "Золотого м'яча". Не менше бажання бачити в своїх лавах українську зірку має й королівський клуб "Реал".

Пропозиція мадридського клубу доволі вражаюча. Президент клубу Флорентіно Перес готовий викласти за Андрія 50 мільйонів євро. Зрештою, це лише переговори. Останнє слово залишається за самим

— Андрію, чи встиг Ти за період відпустки відпочити та добре підготуватися до подальшої футбольної боротьби?

— Перерва в чемпіонаті була не надто великою, тому ми не так уже й багато втратили у фізичній підготовці та ігровій практиці. До того ж, останні три тижні команда на зборах активно готувалася до другого кола. У всіх товариських зустрічах ми святкували перемоги, чимало м'ячів назабивали, хоча й пропускали багато. Але загалом, певен, команда до другого кола підходить у хорошій формі.

— Як провів відпустку?

— Я та Анатолій Тимощук, разом із дружинами, їздили до Америки, де в круїзі на кораблі непогано провели два тижні.

— В Україні не довелося побувати?

— Чому ж, Новий рік разом із дружиною святкували вдома. Але надовго в Україні затриматися не вдалося — Різдво я зустрічав на зборах в Іспанії.

— Чим для Тебе запам'ятався минулий футбольний рік?

— Мені вдалося стати гравцем основного складу "Байера". До цієї мети я тривалий час йшов через виснажливі тренування і прагнув бути основним у команді. У Лізі чемпіонів нам вдалося посісти першу сходинку в турнірній таблиці й вийти до 1/8 фіналу. У чемпіонаті я відзначився вісьмома забитими м'ячами та двома в Лізі чемпіонів. Так що, вважаю, перша половина чемпіонату мені вдалася, тож і результатом я задоволений.

— Проте за турнірними здобутками "Байер" нині не на лідируючих місцях...

— "Байер" заслуговує на зовсім інший результат та місце в турнірній таблиці. Але в нас у першому колі була величезна кількість матчів. Це — і чемпіонат, і Ліга чемпіонів та багато "збірників" у нашій команді. Усі ці фактори впливали на гру команди, тому й відчувалася нестабільність. Перед командою стоїть завдання, яке ми отримали ще на початку чемпіонату, — посі-

СХОДЖЕННЯ

Пильна увага українців буде прикута до футбольного чемпіонату Німеччини, а точніше, до української "зірки" левекрузенської команди — Андрія ВОРОНІНА. А подивитися є на що. За підсумками першого кола Андрій увійшов до вісімки найкращих бомбардирів чемпіонату, завоював із командою путівку до наступної стадії Ліги чемпіонів, та й українські вболівальники неодноразово могли милуватися грою Андрія за національну збірну. Зізнався Андрій, що ним уже цікавляться деякі європейські клуби, але говорити про це ще зарано, адже попереду — друге коло чемпіонату.

АНДРІЙ ВОРОНІН: «НАЙЗАПОВІТНІША МОЯ МРІЯ — ПОТРАПИТИ НА СВІТОВИЙ ЧЕМПІОНАТ У СКЛАДІ ЗБІРНОЇ УКРАЇНИ»

ти в турнірній таблиці, як мінімум, третє місце, яке дало б нам змогу виступати в Лізі чемпіонів. За рівнем і потенціалом команда зможе цього досягти. І вже в неділю, коли відбудеться перший матч другого кола, ми плануємо розпочати переможну серію й у такому ж дусі йти до поставлених перед нами завдань.

— Чи можна нині говорити, що в другому колі ми побачимо вже інший "Байер"?

— Сподіваюся на це. Команда і я особисто зробимо все для того, щоб так і було.

— Як вважаєш, місце в основному складі за Тобою заброньоване?

— Право на місце в "основі" повсякчас потрібно доводити грою та активністю на тренуваннях. Сподіваюся, що другу половину чемпіонату відіграю не гірше, ніж у першому колі.

— За кілька тижнів — матч збірної України проти албанців. Чи встигнеш набрати оптимальну форму?

— Я швидше наберу фізичну форму та набуду ігрової практики, ніж переважна більшість гравців

збірної, адже чемпіонат в Україні ще не розпочнеться. А в Європі я, Шевченко та решта українських легіонерів до того часу вже наберемо обертів. Так що, впевнений, що до цього матчу підійду зі стовідсотковою готовністю.

— І наостанок — чого очікуєш від цього футбольного року?

— По-перше, залишатися здоровим і грати без травм. По-друге, забивати м'ячі й вирішувати поставлені перед командою завдання. А найзаповітніша моя мрія — потрапити на чемпіонат світу в складі нашої української збірної.

ГІДНИЙ ВИБІР

Екс-захисника київського "Динамо", лондонського "Арсеналу" і збірної України Олега Лужного призначено головним тренером латвійського клубу "Вента" — дебютанта вищої ліги чемпіонату Латвії.

Підписання договору відбулося в Ризі на спеціальній прес-конференції, у якій, крім Лужного, брали участь президент "Венти" Яніс Фридрихбергс і генеральний менеджер клубу Росс Акменс. Одразу після підписання договору Лужному подарували футболку "Венти" із другим номером.

— Ми дуже раді, що така відома в європейському футболі людина стала головним тренером нашого клубу, — відзначив Акменс. — У контракті зазначено, що Олег сам може виходити на поле. Упевнений, що в Олега ще багато сил і його гра стане великим уроком для наших футболістів".

Лужний не приховував задоволення: "Ще коли я був футболістом "Динамо" й "Арсеналу", я мріяв коли-небудь пограти в Латвії. Але ніхто мене, на жаль, не запрошував. Зараз мені надійшла пропозиція, нехай трохи іншого плану, але я з радістю її прийняв. Звук викладається на сто відсотків, тому завдання у "Венти" — вже в дебютному сезоні боротися за перше місце".

Лужний вважає, що йому стане в

ЛУЖНИЙ ОЧОЛИВ «ВЕНТУ»

нагоді досвід роботи з такими знаменитими фахівцями, як Валерій Лобановський і Арсен Венгер, тренер лондонського "Арсеналу". "Я вважаю цих двох тренерів одними із найталановитіших у світовому футболі. У них, звичайно, різні погляди на футбол, але це й добре. Моє головне завдання — взяти від них найкраще і продемонструвати це в роботі з "Вентою", додавши щось своє". Допомогати Лужному буде український фахівець Володимир Журавчик, який виступав ще в часі СРСР у харківському "Металісті" й "Кубані". Відповідальним за селекцію призначено

відомого латвійського фахівця Віктора Нестеренка, який у минулому сезоні працював наставником білоруського клубу "Динамо".

Як гравець, Лужний ставав чемпіоном СРСР (1990), України (1993—1999) й Англії (2002), по декілька разів вигравав Кубки цих трьох країн. Із "Динамо" він у 1999 році дійшов до півфіналу Ліги чемпіонів УЄФА. У збірній України Лужний зіграв 52 матчі й ще 8 відіграв у національній команді СРСР.

Матеріали підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

БОКС

ЛЬОІС ПОВЕРТАЄТЬСЯ?

Нещодавно колишній чемпіон світу в суперважкій вазі британець Леннокс Льюїс повідомив, що збирається повернутися на ринг, щоб провести ще один бій на професійній арені. "Цього року я повернуся на ринг, — цитує слова Льюїса британська газета "Sunday Mirror", — мені запропонували близько 21 мільйона фунтів за бій, і я просто не можу відмовитися. Я збираюся приступити до тренувань".

Леннокс не назвав імені свого суперника, але таку велику суму йому можуть запропонувати тільки за бій із Віталієм Кличком. Згодом Льюїс спростував інформацію про можливість бою з українцем. Нині невідомо, чи повернеться Льюїс на ринг, але чемпіон світу за версією WBC Віталій Кличко позитивно сприйняв новину про повернення Льюїса й не

СЛОВО Просвіти

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

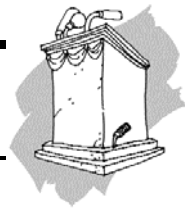
Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любов Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редаколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан,
А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка:
Ірина Шевчук, Оксана Петриченко.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлини не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

СВІДКИ ПРИСЯГИ

У церемонії інавгурації Президента України Віктора Ющенка, за словами глави прес-служби МЗС Маркіяна Лубківського, взяли участь 64 офіційні іноземні делегації. Президенти Латвії — Вайра Віке-Фрайберга, Естонії — Арнольд Рюйтель, Румунії — Траян Бесеску, Польщі — Олександр Квасневський, Угорщини — Ференц Мадл, Словаччини — Іван Гашпарович, Молдови — Володимир Воронін. Прем'єр-міністри Азербайджану Артур Расізаде, Нідерландів — Ян Балкененде. Два віце-прем'єр-міністри — Туреччини Мехмет Алі Шахін, Узбекистану — Музафар Усманов. Генерал-губернатор Канади Адріан Кларксон. Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер, Генеральний секретар Ради Європи — Террі Девіс, заступник генсека ООН із політичних питань Данило Тюрк, Голова виконавчого комітету й виконавчий секретар СНД Володимир Рушайло. Міністри закордонних справ Румунії — Михайл Унгуряну, Угорщини — Ференц Шомоді, Словаччини — Едуард Кукан, Вірменії — Вардан Осканян, Таджикистану — Талбак Назаров, Швеції — Лайла Фрейвальдс, Болгарії — Соломон Пассі, Швейцарії — Міелін Кальмі-Рей, Сербії й Чорногорії — Вук Драшкович, Фінляндії — Ян Ерік Енестам, заступник міністра закордонних справ Греції — Евріпідіс Стіліанідіс. Голова парламенту Грузії — Ніно Бурджанадзе, голова Ради Федерації Федеральних Зборів Росії — Сергій Миронов, голова Зборів Македонії — Люпчо Йордановський, голови Сенатів Бельгії — Анна-Марі Лізен, Чехії — Пржемысл Сobotка, голова Сейму Литви — Артурас Паулаускас, голова Маджилісу (нижньої палати) парламенту Казахстану — Урал Мухамеджанов. Держсекретар МЗС Данії — Карстен Сондергорд, держсекретар і міністр у європейських справах Португалії — Сантуш Давід, представник уряду й голова асоціації українсько-японської дружби — Хагуо Янагісава, міністр юстиції та оборони Люксембургу Люк Фріден, міністр промисловості Ірану Есхак Джахангірі, міністр євроінтеграції Хорватії — Колінда Грабар-Кітарович, міністр внутрішніх справ Кіпру — Андреас Хрісту, міністр Ірландії із забезпечення прав людини й міжнародного розвитку — Лені Хан. Міністр зовнішньої торгівлі Франції Франсуа Лоос, чинний голова Організації з безпеки й співробітництва в Європі, міністр закордонних справ Словенії — Димитрій Рупель, міністр із питань Європи, член парламенту Великобританії — Деніс МакШейн, президент бундестагу Німеччини — Вольфганг Тірзе, комісар Єврокомісії із зовнішніх відносин й європейської політики сусідства — Беніта Ферреро-Вальднер, державний секретар США Колін Пауелл. Гості були присутні на офіційній інавгурації у Верховній Раді, а потім рушили на Майдан Незалежності, де були свідками присяги Віктора Ющенка перед своїм народом. Судячи з виразу обличчя й емоцій гостей, їхніх висловлювань, вони дуже позитивно сприйняли зрушення в Україні. На попередній інавгурації Леоніда Кучми делегацій було вдвічі менше.

Підготував
Богдан ГДАЛЬ

ІНАВГУРАЦІЯ: ПОГЛЯД ІЗ МАЙДАНУ

У той час, як більшість журналістів працювала в спеціально обладнаному прес-центрі в Українському домі, мені закортіло стати безпосереднім учасником інавгурації. За багато тижнів Помаранчевої революції центральна площа столиці стала надзвичайно рідною й притягувала до себе щодня. Із Майдану почало віяти тим теплом, яке завжди відчувається на пагорбах старого міста: біля Михайлівського та Софійського собору, на Андріївському узвозі чи Подолі. Навіть ті "тепліці", яких кілька років тому набудувала столична влада, не викликали негативних емоцій. Бо у свідомості він став асоціюватися не з архітектурними формами, а саме з людьми, які пліч-о-пліч виборювали справжню Незалежність і випромінювали багато теплих емоцій. День інавгурації нового Президента в душі був не менш урочистим, аніж День Незалежності чи інші найвишначніші українські свята.

Відчуття святковості переслідувало свідомість уже кілька днів. У неділю кияни знову стали помаранчевими. Центр Києва був переповнений радісним людом. На Майдані встановили 7 великих телеекранів, із яких люди могли бачити трансляцію інавгурації у Верховній Раді, а потім — громадську присягу на центральній площі столиці. Російська газета "Ізвестія" пізніше зазначила, що "маленьких українців" до громадської інавгурації не допустили. Хоча як можна було не помітити сотень тисяч усміхнених облич — невідомо. Сподобалася відеокартинка процесу інавгурації. Організатори намагалися показати обидві сторони медалі: офіційну й світську. Камери

фіксували кожен рух відомих громадсько-політичних діячів і не забували про світлі обличчя людей, які прийшли привітати Ющенка.

Неподалік Головноштамту три намети поставили кілька десятків прихильників Віктора Януковича. Правоохоронці були саме біля цих наметів. Деінде їх не було. У людей на площі був піднесений настрій, а тому конфліктних ситуацій бути не могло. Якщо до "донецьких" намагалися прорватися п'яні провокатори, люди їх просто не пускали. Пізніше, коли Ющенко звертався до українців, прихильники Януковича почали гучно скандувати "Янукович!", "Ющенко — геть!". Терпещ міг увірватися, адже через це скандування промови Ющенка практично не було чути. Але "помаранчеві", які оточили біло-блакитних зусіб, у відповідь практично не реагували. Іноді з натовпу доносилися жартівливі репліки, які викликали загальний сміх і піднімали настрої. Особливо цікаво було слухати реакцію людей на обличчя, що з'являлися на екранах. Крім Ющенка, бурхливі емоції людей виклика-

ли Юлія Тимошенко, родина Ющенка, а також Кучма та Кравчук. Під час урочистих моментів просто переймало дух. Особливо тоді, коли кияни та гості столиці співали Гімн своєї держави. У той день Майдан виконував його тричі. Попри те, що людей було дуже багато, панічних ситуацій практично не зафіксовано. Іноді було тяжко вдихнути на повні груди. Але якщо ко-мусь ставало погано, інші відразу допомагали.

Дійство на Майдані стало яскравою ілюстрацією соборності ук-

ники Януковича, попри неприязнь до помаранчевого Майдану, відчули загальний дух і, вочевидь, усвідомили, що люди, які стояли на цій площі, йшли до перемоги за справедливість, а не за матеріальні багатства. Про це свідчило ставлення до "донецьких". Кияни всіляко намагалися пояснити свою позицію й зрозуміти позицію опонентів. Міліцейських кордонів між прихильниками обох кандидатів не було. Були окремі правоохоронці, які спостерігали за тим, що відбува-

ПЕРШІ ВІЗИТИ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА

Віктор Ющенко, як відомо, таки виконав обіцянку й свій перший робочий візит 24 січня 2005 року здійснив до Москви, де зустрівся з президентом Російської Федерації В. Путіним та патріархом Московським Олексієм II. Тим самим Віктор Андрійович продемонстрував акт доброї волі та прагнення зберегти добросусідські відносини з керівництвом Росії. І хоч Путін двічі приїжджав до України, щоб підтримати на наших президентських виборах кандидата від влади Віктора Януковича, російський інформаційний простір, політикум і навіть, певною мірою, фінанси працювали проти Ющенка, Віктор Андрійович поїхав до Росії, аби поступово розвіяти міфи про свою антиросійськість. З іншого боку, деякі аналітики вважають невинуватим тим, що саме напередодні відльоту Ющенка до Москви новий Президент України підписав

указ про призначення в. о. Прем'єр-міністра Юлію Тимошенко, яку російський політичний істеблішмент найменше хотів бачити на цьому посту, не раз про це відверто заявляючи (достатньо згадати, що на Юлію Володимирівну Генпрокуратура Росії відкрила кримінальну справу). Таким чином, Ющенко, демонструючи свою готовність йти назустріч північній сусідці, виразно показав, що ніякого втручання у внутрішні справи України з її боку не допустить і вестиме самостійну політику.

Щодо змісту самої зустрічі Ющенка з Путіним, то розмова велася, насамперед, навколо еконо-

мічної співпраці обох країн, про перспективу вільного руху людей і товарів між обома країнами. Після розмови з Путіним на зустрічі із російськими журналістами Ющенко заявив, що він сьогодні позитивно дивиться на реверс нафтопроводу "Одеса—Броди", адже простий викликає тільки збитки. Однак, якщо в майбутньому з'явиться можливість використовувати нафтопровід за первісним призначенням, то керівництво України використає його за прямою дією. На питання про своє отруєння і нинішній стан

Президент України і президент ПАРЄ Рене ван дер Лінден

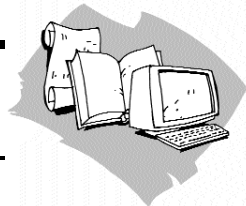
здоров'я, Ющенко сказав: "Я був готовий до цього й можу зачитати вам витримку з довідки, датованої 20 січня 2005 року й виданої поліклінікою, де я лікувався: це хвороба не інфекційна, Президент Ющенко може виконувати свої обов'язки повною мірою при відповідному лікарському спостереженні".

Загалом президенти України й Росії висловили задоволення результатами переговорів. Путін по-

дякував "за конструктивний підхід" і сказав, що будуть доручення урядом, — підготувати пропозиції щодо розвитку двохсторонніх відносин. У свою чергу, Ющенко не оминув проблеми ЄЄП: "У частині будівництва Єдиного економічного простору наші відносини з Росією повинні бути максимально формалізовані... Ми не відкидаємо ЄЄП, але хочемо в змістовній частині заявити, що будемо керуватися національними інтересами. Ми заявили нашим російським партнерам, що ми виходимо з того, аби принципи ЄЄП не блокували Україні дорогу до освоєння інших ринків".

Після поїздки до Москви Президент Ющенко від'їхав до Страсбурга, де проходить сесія Парламентської асамблеї Ради Європи. 25 січня біля входу до Палацу Європи Ющенко зустріли близько 200 прихильників В. Ющенка, переважно українців, які приїхали з різних країн Європи, щоб привітати свого Президента. Потім Віктор Ющенко зустрівся з Генеральним секретарем Ради Європи Террі Девісом, а також взяв участь у відкритті фотовиставки "Революція троянд у Грузії та Помаранчева революція в Україні". О 16 год. за київським часом Президент України виступив на засіданні ПАРЄ з промовою. Цікаво, що приїзд Ющенка до Страсбурга супроводжувався веселим епізодом. Віктор Андрійович запізнився на якісь півгодини, і в цей час до Палацу Європи під'їхав президент Грузії Михайло Саакашвілі. Люди, які чекали Ющенка, почали грати Гімн України й пан Саакашвілі зайшов до Палацу під спів "Ще не вмерла України"...

Олександр СОЛОНЕЦЬ

ІЗ ДОНБАСУ

«РУССКАЯ ВОДКА»
ЧИ «ЧОРНОБРИВЦІ»?

Чому українські артисти не приїжджають хоча б раз на місяць до великих і маленьких районних містечок на Донбасі? Із ними могли б приїздити письменники, народні депутати, журналісти.

Хочеться, щоб на День шахтаря на переповненому міському стадіоні нашого 150-тисячного за населенням Єнакієвого виступала не Віка Циганова з піснею «Русская водка», а щоб люди, які молодими приїхали з українськомовних областей відбудувати Донбас, хоча б на старості літ утішилися такими піснями, як «Два кольори», «Чорнобрівці», «Мамина вишня».

Потужні проросійські настрої на Донбасі існують тому, що тут надто пасивні проукраїнські сили. На мою думку, нинішні керівники Донецької обласної «Просвіти» не відчують відповідальності за доручену справу, а носять свою посаду як орден. Та й керівники правих партій і «Просвіти» Павло Мовчан також повинні бути самокритичними. Та й чи не залишить Президент України Віктор Ющенко старі кадри в міськвиконкомах, зокрема у відділах культури й через кілька років знову буде «маємо те, що маємо»?

Мені здається, що у Польщі вже сміються: як це з такої багатой України люди їдуть до них на заробітки. У столиці чиновники нагороджують один одного орденами, тоді як тут молодь перебивається торгівлею на базарі та збиранням металобрухту. Можливо, щоб нині врятувати село, треба створювати державні агропромислові, якщо в конкретному місці немає фермера. Відомі фахівці сільського господарства не повинні відсиджуватися у столичних кабінетах, а повинні відряджатися на села, щоб налагодити справу сучасного господарювання на землі.

Сьогодні важливо виховувати порядність, особливо в таких фахівців, як податківці, судді, міліціонери, держслужбовці. На школі України треба обов'язково створювати українські культурні центри.

• **Степан САПЕЛЯК**, м. Єнакієве Донецької обл.

Серед наших читачів і дописувачів останнім часом найбільшу (а головне — предметну) активність виявляють панове Сергій Мельничук із Луганська та Віктор Кобзар із с. Світлогорське на Дніпропетровщині.

Декому може здатися, що вони займаються дрібницями. А хіба не з таких «дрібниць» складається самоповага Нації?

Їхній практичний досвід, безперечно, вартий ширшого застосування і міг би стати однією із постійних напрямків роботи місцевих осередків «Просвіти».

Технологія безвідповідальності державних службовців зазвичай спирається, у кращому разі, на їх громадянську байдужість і повну відсутність патріотизму, а в гіршому — на антиукраїнські переконання. Відрізнити і відділити перше від другого неможливо. Проте факти, як відомо, річ уперта.

01.03.2004 № 3—5/21-1897
Шановний пане Вікторе Кобзарю!

У Держспоживстандарті України розглянуто Ваше звернення.

Законом (...) визначено, що «маркування товарів, етикетки на товарах, інструкції щодо користування товарами, виробленими в Українській РСР, виконуються українською мовою».

...на доданій до Вашого листа частині коробки для пакування зубної пасти «DeoMINT» відсутня інформація (...) при цьому інформацію про товар надано російською мовою.

Враховуючи викладене, чинне законодавство України (...) не порушено.

Водночас повідомляємо, що питання державної реєстрації товарів відноситься до компетенції Міністерства охорони здоров'я України.

Перший заступник Голови (підпис) **Д. СТЕПАНЮК**

Але така відповідь чиновника з «переведенням стрілки» на інше відомство не задовольнила пана Віктора Кобзаря, особливо тому,

що він, як патріот України й законотворчий громадянин, побачив очевидне: маркування і написи на товарах і упаковках, здійснено мовою іншої держави! Тоді пан Кобзар знову звертається до відповідної установи. І знову отримує відповідь:

06.04.2004 № 3—5/21-3031

«MONDIAL» виробництва Болгарії не виявлено.

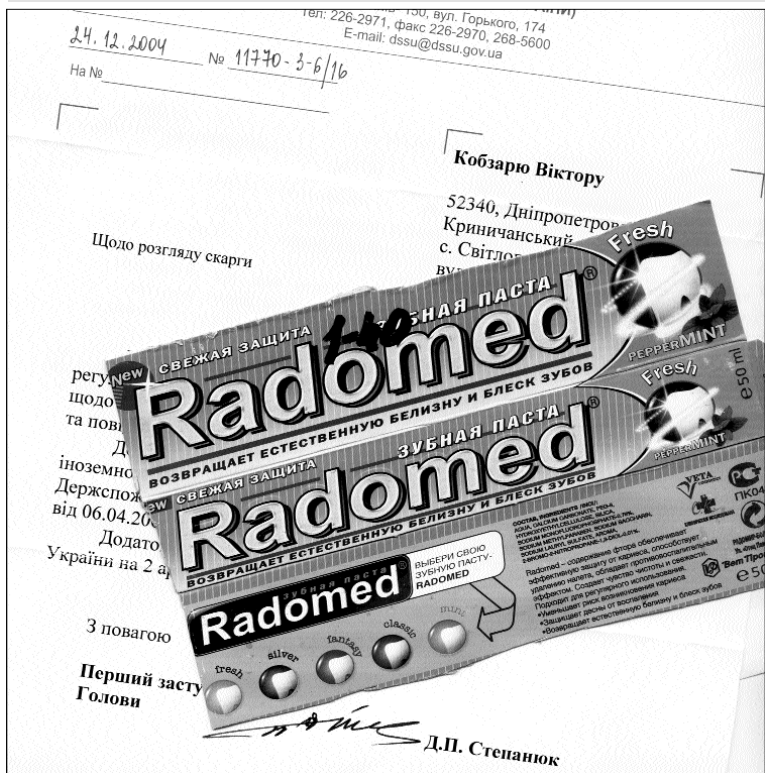
Принагідно інформуємо, що для імпортованих товарів нормативні документи, в тому числі технічні умови, не розробляються (...)

От тобі й маєш!

Що браття-болгари, не зверта-

НЕ ПРО ЗУБНУ ПАСТУ ЙДЕТЬ-

Щоразу більше громадян України долучаються до самодіяльного руху на захист національної гідності Українців, зокрема щодо дотримання державними службовцями конституційних прав громадян на застосування української мови в усіх сферах життя.

Шановний пане Кобзарю! У Держспоживстандарті України розглянуто Ваше звернення (...). Порушень чинного законодавства в частині маркування пасти зубної

ючи на національні почуття Українців, надсилають нам товари з інформацією російською мовою (тоді, як навіть Л. Кучма стверджує, що «Україна — не Росія»), це не їх

ДОСВІД ПРОСВІТЯНИНА

провина, бо саме так байдуже оформлюється контракт на поставку (і не виключено, що й російським покупцем у Болгарії для України).

Натомість чому це «для імпортованих товарів нормативні документи (...) не розробляються»!

І знову Віктор Кобзар пише до вже відомого відомства. І знову йому відповідає перший заступник Голови Д. П. Степанюк:

24.12.2004 № 11770-3-6/16
У Державному комітеті України з питань технічного регулювання та споживчої політики розглянуто Ваше звернення щодо маркування зубної пасти «GABROVO» (...)

Детальне роз'яснення з питань маркування (...) було надано Вам у листах (...), які додаються.

Жест чиновника досить банальний: ось Вам, пане дописувачу, всі наші попередні чиновницькі відписки й не морочте нам голови.

Пардон, панове держслужбовці! Живучи в Україні, а отже, купуючи в українській крамниці будь-який товар, маємо право отримати інформацію про нього українською мовою. Бо ми в себе вдома! Ми — українські споживачі.

Більше того, сподіваємося, що й чиновник Д. П. Степанюк, який має пряме відношення до споживчої політики, повинен бути зацікавленим у тому, щоб ми почувалися шанованими Українцями.

На жаль, пан держслужбовець Степанюк наразі відіслав лише пояснення, з яких робимо висновок, що таке неетичне та антиконституційне ставлення до прав споживачів-Українців у Україні є цілком нормальним, а отже, свідомо чи несвідомо сприяє русифікації свідомості громадян України.

Тому досвід пана Віктора Кобзаря, який вперто бореться за пошанування національної гідності Українців, заслуговує підтримки й поширення.

• **Євген ҐОЛИБАРД**

РОСІЙСЬКИЙ СЛІД В УКРАЇНСЬКОМУ ВИХОВАННІ

Йдеться про журнал із дивною назвою «Мульти Бульти», на який давно потрібно звернути увагу дорослим, особливо батькам і педагогам.

На доданій до свого листа скерокопії цього журналу (№ 8 за 2004 рік) Богдан зробив відповідні зауваження:

«На мою думку, картинка на с. 2 красива, та не для дитячого журналу. У тексті діалогу під картинкою читаємо звернення: «Мама, мама!» Тоді як українською має бути: «Мамо, мамо!» А поруч надруковано «папа» замість «тато». Замість того, щоб написати, як належить українською, коли це стосується вимоги: «припини», написано калькою з російської — «припиняйте».

На іншій сторінці написано: «Папа приніс квіти. Юля налила води у вазу і поставила у воду букет».

По-перше, не «папа», а тато; а по-друге, хіба треба вчити дітей ставити букет у воду разом із обгорткою, як це пропонується на малюнку?

Далі читаємо (у дужках зазначаю, як треба було надрукувати українською): «Мама (мамо), а ти даси свої сережки? Бо усі дівчинки (дівчатка) гарні, а я ні...» Ми уважно розглянули як зауваження Богдана Блендюка, так і сам журнал та проаналізували цей справді своєрідний інструмент виховного впливу на дітей дошкільного й молодшого шкільного віку.

Звернули увагу й на цей цікавий зразок виховання і прикладу для наслі-

Як ми вже повідомляли, наш юний симпатик (і ця симпатія взаємна) Богдан Блендюк разом зі своїм листом надіслав до редакції дитячий журнал, який, на думку дитини, неприємно відрізняється від звичайної продукції, призначеної для дітей.

дування: маленька дівчинка збирається до школи на перший урок і без маминих сережок якість шкільних знань, мабуть, не досягне відповідного рівня. Такої нескромності немає в українській традиції.

Читаємо далі: «Коли усіх (усі) лягли спати, Вадим тихо пробрався (прокрався, крадькома прослизнув) у велику кімнату».

Далі — більше: «...бурчав папа (тато), збираючи ганчіркою калюжці води».

Узагалі, зібрати цілу калюжу води, по-українськи означає зовсім протилежне тому, про що, мабуть, хотів написати автор цього досить унікального твору; якщо ж треба прибрати розлите чи налите, тоді необхідно вибирати воду. До речі, ганчіркою це важко зробити, бо ганчірка — це маленький шматочок, яким навряд чи можливо швидко упоратися із калюжею; для цього використовується велика шматка.

Щоправда, мама з нагоди цієї калюжної трагедії не бурчить, але також живає в українських реченнях російськi слова: «... виперемо і вигладимо» — себто випрасуємо.

Між іншим, основна тема цього номеру дитячого (!) журналу — сварка в родині.

ні. Хоча, не лише цього, бо й наступний № 9 «Мульти Бульти», який анонсується наприкінці 8-го, також не кращого змісту. «...одного разу Костя посварився з Лерою...» — читаємо під анонсовим малюнком, на якому надуває губки дівчинка й відвертається від неї хлопчик.

Хто ж продукує це сумнівне читиво для розпалювання негативних емоцій у дитячій свідомості?

Читаємо вихідні дані: Засновник журналу — Мочалов О. В. Головний редактор — Олександр Мочалов.

Автор оповідань — Олександр Мочалов. Автор малюнків — Олександр Мочалов. Макет — Мочалов О. В.

То як ви гадаєте, хто має відповідати за таку «виховну» роботу: як у сфері деформування дитячої психіки, так і за нівечення української мови невігласним калькуванням із російської?

До обмеженого числа «фахівців» цього журналу, поряд із паном Мочаловим О. В., варто також долучити (з огляду на посаду) і літературного редактора (вона й коректор) пані Катерину Афанасьєву.

Журнал виходить 11 разів на рік тиражем 4000 примірників, зареєстрова-

ОБЕРЕЖНО, НЕГРАМОТНІСТЬ!

ний наприкінці 2003 року, поширений у обласних і районних бібліотеках, а отже, має серйозні претензії на інформаційному ринку щодо впливу на юне покоління.

Мабуть, для більшої помпезності, автор журналу повідомляє: «Усі права захищені. Часткове або повне відтворення будь-яким способом матеріалів, опублікованих у даному виданні, або їх фрагментів заборонено».

Здається, що навряд чи доцільно розводитися про права там, де із граціозністю слона в крамниці з порцеляною, відбувається втручання в делікатну сферу дитячої психіки за допомогою сумнівних інтермедій і впровадження суржик у дитячу лексику.

А отже, виникає логічне запитання: яку культуру культивує це видання? На це запитання ми очікуємо відповіді не лише від наших читачів, а й від посадових осіб, котрі державними реєстраційними свідоцтвами КВ № 7981 від 13.10.2003 та ДК № 1749 від 17.09.2003 благословили вихід видання, яке, м'яко кажучи, своєрідно трактує свої функції в національному інформаційно-освітньому, культурологічному просторі України.

• **Стефан КОСТКА** за матеріалами, що їх надіслав Богдан БЛЕНДЮК із м. Івано-Франківськ

УКРАЇНСЬКІ МУЗЕЇ

Галина Іванівна Ярова, директор Музею гетьманства, вважає, що минулий рік особисто для них є знаковим як рік приїзду Олени Отт-Скоропадської — дочки Павла Скоропадського. 85-річна пані приїхала для того, аби подарувати 8 мистецьких творів музеєві. Серед них — портрети гетьманів і дружин козацької старшини. Є портрети Насті Скоропадської та Наталі Розумихи, матері Олексія і Кирила Розумовських, Богдана Хмельницького, Данила Апостола, Павла Полуботка. Вони були написані на пам'ять про ті картини, що висіли в маєтку в Тростянці в батька Павла Скоропадського, але будівля згоріла, і батько вирішує відновити їх, замовивши Ользі Мордвиновій, що була подругою його дружини Ольги Скоропадської.

У 1980 році пані Олена передала картини до Філадельфії в інститут В'ячеслава Липинського. Нарешті, за її наказом їх переслали в Україну. Прийшли картини наприкінці квітня 2004 року й чекали приїзду О. Отт-Скоропадської.

Але вручення картин не було єдиною метою приїзду п. Олени в Україну. Вона репрезентувала в Будинку вчених свої "Спогади". Книгу

ЩО ШУКАЮТЬ СПУДЕЇ У МУЗЕЇ ГЕТЬМАНСТВА

Музей гетьманства, що знаходиться на вулиці Спаській у старовинному ошатному будинку кінця XVII — початку XVIII століття, відомий у Києві як "Будинок гетьмана Мазепи". Мазепа спорудив на Подолі Богоявленський собор у Братському монастирі, розбудовував Києво-Могилянську академію, а собі поставив одноповерховий будиночок (другий поверх був зведений пізніше). Усередині будинку ніби поринаєш із головою в ті далекі часи...

Дякуючи колишньому меру Києва Іванові Салію, будинок було передано під музей. До революції він був власністю київських купецьких родин, а опісля його було передано під комунальні квартири. У 1992 році за сприяння фонду Івана Мазепи будинок реставровано, а в березні 1993-го — створено музей. Надзвичайно велику роль у цьому відіграла українська діаспора, зокрема Мар'ян Коць.

У музеї діють постійні експозиції "Гетьман Іван Мазепа" і "Павло Скоропадський та Українська держава 1918 року". Широко висвітлена діяльність українського державотворця Симона Петлюри.

видано видавництвом Львівського університету невеликим накладом.

З 1993 року Олена передала Музею гетьманства близько 90 речей. Окрім цього, вона подарувала деякі речі Музею збройних сил України, дещо Музею

В'ячеслава Липинського біля Луцька, а також передала Україні величезні архіви.

Музей за 10 років став інформаційним центром для багатьох структур України: видавництва "Марка України", Монетний двір і Національний банк України звертаються до працівників музею як до консультантів. Нові марки й монети, що пов'язані з добою Козаччини, не з'являються без підтвердження спеціалістів.

Велике значення для популяризації Музею має передача на радіоканалі "Культура" "Наш родовід", що виходить щосередини.

Музей підтримує зв'язок із Полтавським краєзнавчим музеєм. Часто доводиться підшукувати інформацію для досліджень колег. Згодом виданою літературою обмінюються. У добрих стосунках із Музеєм Полтавської битви, Дніпропетровським історичним музеєм, Березанським музеєм Тернопільської області, Чернігівським

історичним музеєм, Батуринським та Білоцерківським краєзнавчими музеями. У Київському історичному музеї збережені речі Богдана Хмельницького, хрест Петра Сагайдачного, деякі клейноди, портрет Івана Мазепи, дуже цікавий портрет Байди Вишневецького.

Як помітили співробітники, курсанти МВД та СБУ приходять у квітні, коли вивчають діяльність Павла Скоропадського. Студентів Київського університету імені Тараса Шевченка найбільше цікавлять листи Івана Мазепи до Мотри, а "спудеї" Києво-Могилянської академії часто працюють у фондах.

В індивідуальному порядку найчастіше відвідують музей літні люди, однак згодом приводять онуків, а потім приходять цілий клас. Серед відвідувачів багато й іноземців.

Основний фонд музею налічує до 5 000 експонатів, а допоміжний — до 4 000. Найцікавішими та найдорожчими експонатами в іс-

Печатка гетьмана П. Скоропадського. 1920-ті рр.
Подарунок О. Отт-Скоропадської. 1999 р.

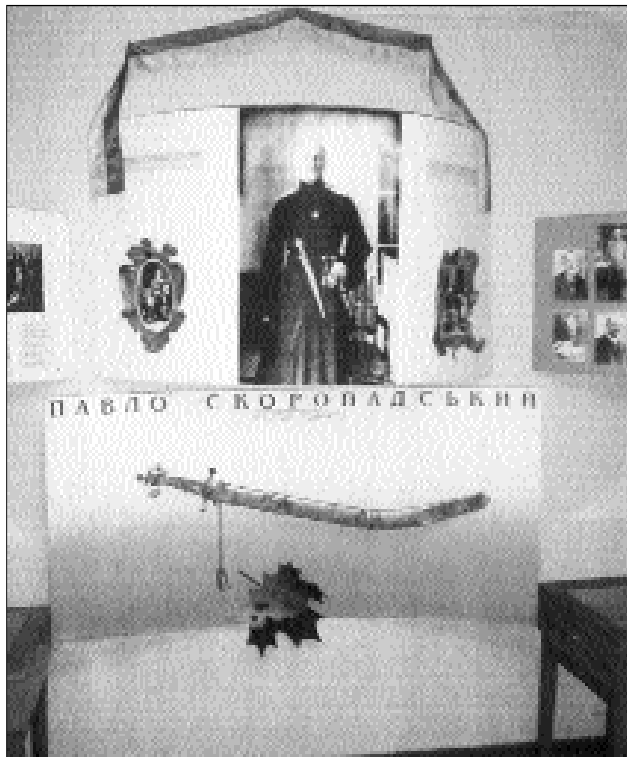
торичному плані директор вважає: печатку гетьмана Павла Скоропадського, сорочечки його доньки Олени та Єлизавети та паспорти дружини й доньки Симона Петлюри для закордонних поїздок. Формуючи колекцію, музей закуповує сучасні монети, марки, конверти.

У 2004 році було здійснено видання трьох книг із серії "Генеалогія українського козацтва" заступника директора музею Володимира Кривошея. Це перший том "Нарисів історії козацьких пол-

ків", "Переяславський полк" та "Білоцерківський полк". Усього в серії заплановано видати ще 19 книг автора.

У музеї постійно працюють художні виставки. Мені особисто пощастило побачити вернісажі: "Мистецтво, обпалене вогнем", де були представлені роботи дитячих гуртків гончариків, та виставку сучасного іконописця Олександра Охалкіна.

● Експозицію розглядала і співробітників розпитувала
Юлія НЕКРАСОВА

Інтер'єр зали П. Скоропадського

Фрагмент карти України Йоганна Баптиста Гоманна (копія). Нюрнберг, Німеччина. 1716 р.

Муровані Курилівці... Найпровінційніша провінція південно-західної частини Вінниччини, типове подільське містечко, що розкинулося на мальовничих пагорбах обабіч берегів співучої річки Жван, центр району, що впритул межує з Хмельниччиною і Чернівецькою.

Райський куточок... Так назвав цю місцину відомий російський поет Василь Мамнев, навідавшись сюди чверть віку тому. Стояв на узвишші біля залишків муру, зведеного руками козака Чурила, вдихав п'яний аромат розквітлих садів, вслухався в мелодію Жвану, а з уст зринало зачудоване: — Неземна краса! Цей рай створений для того, аби в ньому народжувалися художники й поети.

Мамнев мав рацію. Так, це в цьому краю, в селі Плоскому, де над усе люблять працю і пісню, народилася і зросла журавка з подільського життя, видатна поетеса сучасності Ганна Чубач. Працює вона в українській літературі чотири десятиліття. Створила за цей час чимало справжніх перлин лірики, яким судилася завидна доля будити живе відлуння в душах шанувальників її поезії. А їх — мільйони!

Це тут, де річечка Жван впадає в широкоплинний Дністер, у селі Жван зробив перші кроки в своєму житті талановитий поет і кінорежисер, перший лауреат премії імені Василя Симоненка Станіслав Чернілевський. Це про нього Дмитро

лантом нагородив Бог цю прекрасну людину", і автор цих рядків. Ми з Василем не народилися тут, прибули сюди в цілком зрілому віці, але серцем і душею прикипіли до цієї бідної на ґрунти, але надзвичайно багатой на таланти землі (Ще б пак: у

РАЙСЬКИЙ КУТОЧОК

Павличко писав: "Добре, що з'явився такий полум'яний талант. Йому дано являти не тільки печать одержимості, "перших мучеників за свободу", але й сьйинистий лик демократизму, правдолюбної переконаності".

Мурованокуриловецька земля виколисала відомих в Україні прозаїків Володимира Мельника, Вадима Симаківича, Миколу Шпаковатого, поетів Оксану Шалак та Івана Гонтаря. У кожного своя доля, по-різному склалися їхнє життя, але усім їм судилося одне устремління: чесно служити своєму народові та рідній літературі.

Нині в Мурованих Курилівцях живуть і плідно працюють на літературній ниві члени НСПУ — самобутній поет Василь Гарвасюк, про якого поет Серафим Попов якось сказав: "Великим та-

невеликому районі — 10 членів НСПУ!). І справді багатої. Це ж у нас, у Попелюхах, створював свої шедеври видатний художник Микола Ге. У його дивом уцілілому тутешньому маєтку зберігся камінь, де художник грів узимку руки, сидючи за мольбертом.

За два з половиною десяти кілометрів від райцентру розташоване непримітне на перший погляд село Ягідне. Але знають про нього далеко за межами Вінниччини. Це тут близько століття тому зробив свій перший малюнок на клаптику пожовклої газети відомий художник, друг Івана Іжакевича Федір Коновалюк. Прикро, що земляки не зуміли зберегти хатини, у якій народився і провів юні роки Федір Зотикович. Один лише напис на камені свідчить,

що колись на цьому обійсті збивав роси зі споришів малий Федько.

Багата талантами земля... Написав ці слова — і стало прикро на душі: хто нині з молодих знає про ці таланти? Поцікавився якимось у випускниці-відмінниці однієї

зі шкіл району. Дівчина довго морщила лоба, щось шукала поглядом на стелі. Врешті пригадала, що рік тому до них навідувалася Ганна Чубач. Читала вірші. Про тернову хустку, здається.

— А ще кого знаєш? — спитав я. — Може, когось із прозаїків чи художників?

Дівчина спалахнула сором'язливим рум'янцем, потупила погляд. Воно й не дивно: минули ті благословенні часи, коли цілі письменницькі бригади частенько навідувалися до школярів, у трудові колективи району. І збирали чималі аудиторії. Зустрічі з майстрами красного письменства перетворювалися на справжні свята книголюбів. Прикро, що все це стало нині лише добрим спогадом.

Як не дивно, але й учителі-словесники часто-густо

забувають розповідати на уроках про письменників-земляків, не цікавляться їхньою творчістю. Ось факт. Чотири роки тому ми з Василем Гарвасюком із метою популяризації та пропаганди творчості письменників-земляків видали книжку нарисів "Вони з Придністров'я". На жаль, мало хто зацікавився нею. Хоча ще років десять тому про таку книжку говорили чи не на всіх нарадах педагогів району. Неймовірно. Але, як висловився відомий політик, маємо те, що маємо.

Є й інші, надто вагомні, причини того, чому не лише школярі, а й люди більш солідного віку не читають творів земляків. І серед них — розвал державних видавництв. Це він заблокував письменникам шлях до читача, відтак нова книжка поезій Василя Гарвасюка "Пора осмислень" побачила світ після 15-річного "застою", а моя "Притча про дублянку" — після 13-річного. Радість тримати в руках ці збірки нам подарували благодійники, що мешкають за тисячі кілометрів од Мурованих Курилівців.

Прочитавши ці рядки, дехто з читачів із подивом запитав: "Невже не можна вдома знайти спонсорів?" Знайдете... Ми з Васи-

ТАЛАНОВИТА ЗЕМЛЯ

лем спробували. Наче від спасівських мух, відмахувалися від нас базарні бізнесмени-спекулянти. Не допомогли нам нардепи Олександр Шпак і Володимир Майстришин, не допомогли райдержадміністрація і рада, до яких ми неодноразово зверталися.

...Зростають стежки до бібліотек. Та й чого до них йти — на полицях пилюються лише соцреалізмівські томи.

І все ж: багата на таланти мурованокуриловецька земля. Підрастають нові покоління поетів, музикантів, художників. Побувайте на виставках, концертах митців, уважно перегляньте сторінки вихідного дня в райгазеті "Наше Придністров'я" і ви переконаєтеся в цьому. Отож, геть думи сумні! Я вірю: побуваємо ми на справжніх книголюбських святах. Ще цікавіших, змістовніших і величніших від тих, що відбувалися років десять-п'ятнадцять тому. Талановита земля не терпить байдужості. Тим паче — в райському куточку.

● **Никанор ДУБИЦЬКИЙ**, член Національної спілки письменників України, Вінницька область, смт. Муровані Курилівці

Тисячі розумних і талановитих українців розсипані долею по всьому світу. Дуже б хотілося знати про їхню діяльність, бо все зроблене на користь людства не викреслює їх з української родини. Навпаки, дає нам можливість усвідомити значущість нашого народу, держави.

Але історія — хитра крадіжка, інколи тисячоліттями ховає приємні сюрпризи. Здивуються багато співвітчизників, дізнавшись, що на баварській землі визнана й проголошена Блаженною онука Ярослава Мудрого. Ім'я їй — Едігна, що в перекладі — “надзвичайно достойна”.

Студіюючи в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, мені пощастило побувати в селі Пух, що за 30 км від Мюнхена. Там жила та була похована свята.

Про історію життя Едігни написав книгу Франс Бауер “Збірка матеріалів про Едігну з Пух”. Українською її переклав колишній ректор УВУ Іван Гой, що сердечно переймався долею цієї історії.

Тож загляньмо в минуле... Ми спостерігатимемо історію та її дивний перехід до історіософії з елементами містики. Наприклад, у Платона чи Аристотеля філософії історії немає. Вона з'являється в древньому Ізраїлі в откровення Бога в історії, в свідомості пророків, в книзі Даниїла. М. Бердяєв стверджує, що остаточне утворення історіософського світогляду можливе тільки в християнстві. Свідомо ступаючи на шлях міфотворчих перетворень, з'являється майстерно зітканий сакральний простір. У цьому мережеві ми вирізняємо духовні аспекти існування, висоти, яких досягли святі

за допомогою суворих постів, упокорення плоті та молитов — особливого зв'язку з трансцендентним, Божественним. Вони чинили дива й лікували, відмолювали людські гріхи, знімали негативну енергію, що нагромаджується в духові. Подібна практика створила галерею святих, до якої належать наші предки. Так вшанували хрестителів Київської Русі княгиню Ольгу та Володимира Великого, їхні зображення є в найбільшому християнському соборі світу — соборі св. Петра в Римі.

Київської митрополії від Константинополя. Київським митрополитом був обраний Іларіон Печерський, родом не грецького походження. Велике значення для розвитку Церкви та утвердження християнського світогляду в суспільстві мали еклезіологічні заходи Ярослава, на засадах яких уперше запроваджено канонізацію національних святих: насамперед, Володимира, потім його синів Бориса та Гліба.

Фундовані Ярославом

Нас із цієї когорти захищає доля однієї з доньок князя — Анни Ярославни. Відомо, що у Францію Анна приїхала з ґрунтовною освітою, вільно володіла кількома мовами, зокрема старослов'янською, грецькою, латинною. І це зрозуміло, бо дитинство її проходило в атмосфері великого піднесення Київської держави. Освіченість, мудрість і висока культура дозволили їй вирізнитися серед оточення й залишитися в історії не тільки через високе становище ко-

році. Дослідники припускають, що молоду красиву дівчину хотіли видати заміж, таким чином влаштувати державні справи. Але вона, не бажаючи того шлюбу, вирішила втекти до Києва, що бентежив уяву з дитячих літ.

Так у 1074 році в Німеччині у Фюрстенфельдбруку з'явилася дівчина. Шляхетного вигляду, набожна й мовчазна, вона прямувала на Схід. Із собою мала лише невеличкий дзвіночок на згадку про маму. До наших

ці віри Христової відкрився дар лікування та яснобачення. Всім людям, старим і малим, простого й знатного роду, вона допомагала в хворобах та біді. Маючи прекрасну освіту, навчала їх читати й писати, молитися. Згодом у селі й окрузі богомільниця набула статусу проповідниці Євангельського щастя, піклувальниці й захисниці.

З незаперечним ім'ям святості Едігна відійшла у вічність 26 лютого 1109 року. Поголоски про шляхетне походження підтвердилися вже після її смерті.

Після багатьох повоєнних літ, розграбувань церкви мощі Блаженної перекладені до срібної скриньки й нині знаходяться під образом Едігни у бічному лівому вівтарі церкви. Грандіозною є дерев'яна статуя Головного вівтаря з часів бароко. Вона являє собою жінку-королеву з короною і скіпетром. Там, у церкві, знаходиться і дзвіночок — одна з особистих речей Блаженної.

У с. Пух існує товариство “Едігна”, яке плекає пам'ять про свою Блаженну східно-західного походження. Кожна друга дівчина села носить ім'я Едігна. В роки, котрі закінчуються числом 9, проводяться ювілейні вистави про життя та діяльність Блаженної. А щороку 26 лютого віруючі вшановують її пам'ять: до неї на прощу звідусіль приїждять християни, щоб під тисячолітньою липою та в малій сільській церкві віддати шану “донці Сходу і Заходу”.

Доречні тут слова монсеньйора Альбрехта Рауха зі східно-церковного інституту в Регензбурзі: “Едігна — образ, який об'єднує Схід і Захід. Вона — символічний образ того, що нас сьогодні хвилює і зворушує... Справді, через милосердя життя, повне болю, містики й її людської доброти, Едігна стала прикладом правдивої християнки”.

Вірні баварці села Пух у молитвах просять благодійницю віднайти загублені речі. А ми, українці, попросимо у спочилої доньки українсько-французьких князів, щоб допомогла повернути віру в себе. Нехай під твоєю тисячолітньою липою Схід і Захід знайдуть мир і спокій.

Близько 35 років жила чужинка в стовбурі липи. Молилася й медитувала, жила тільки рослинною їжею, в самоті проводила набожне життя. Проповідни-

ДОНЬКА СХОДУ Й ЗАХОДУ

(Онука Ярослава Мудрого — Блаженна свята Баварії)

А ми, мандруючи століттями, повернімося від Риму до Києва, у квітучу Русь...

Великий князь київський Ярослав Мудрий, син Володимира Святославовича, святителя Київської Русі, в 1036 році став володарем держави. З прийняттям християнства на давньоруських землях розпочався новий етап історичного, суспільного та культурного поступу. Володимирова династія ввійшла до кола християнських правителів, встановила тісні зв'язки з впливовим домом візантійських імператорів. Так християнство стало джерелом просвіти Київської Русі, а Ярослав більше за всіх князів залишив по собі пам'ять в історії держави. Перш за все зміцнив південні кордони, розгромив давніх і страшних ворогів Русі — печенігів, розширив межі своїх володінь.

За словами М. Костомарова, князь Ярослав мав справжню пристрасть до будівництва, про що свідчать храми. Тільки в Києві діяло за його правління 400 церков і серед них — новозбудований собор св. Софії, на зразок храму Софії в Константинополі. І “почала віра християнська множитися і ширитися”. Князь запровадив Церковний статут, яким визначався правовий статус Церкви в системі державного правління. Ярослав домігся незалежності

монастирі перетворилися на осередки культури й освіти. В Софії київській князь заснував першу на Русі бібліотеку та книгописню. У містах заснував школи та віддавав дітей “вчитися книгам”. Але найбільша заслуга Великого князя — це законотворча діяльність, відома нам як славнозвісна “Руська правда”. Політичний заповіт — добірка норм давньоруського права, за яким нормувалося життя тогочасного суспільства, що дійшов до нас у складі “Повісті минулих літ”.

На сході Європи сформувалася велика слов'янська держава з могутньою армією, високим рівнем культури, широкими економічними та політичними зв'язками зі світом. У роки правління князя Київська Русь підтримувала тісні контакти з Візантією, Польщею, Францією, Німеччиною, скандинавськими країнами. А з деякими з них — Францією, Норвегією, Польщею та Угорщиною — відносини були зміцнені династичними шлюбами, гранню дипломатичної політики. Сам Ярослав був одружений із донькою шведського короля Олафа, дочка Єлизавета була в шлюбі з норвезьким королем Геральдом Суворим. Друга дочка, Анна, — з французьким королем Генріхом I, а третя, Анастасія, — з угорським королем Андрашем. Польський король Казимир одружився з сестрою Ярослава Марією. Ярослава Мудрого назвали “європейським сватом” — така політика вела до збільшення авторитету й міжнародної поваги.

ролеви. Не даремно після смерті Генріха I Анна фактично виконувала обов'язки правительки європейської країни. Вона підписувала державні документи разом зі своїм малолітнім сином, королем Франції Філіпом (“Анна Регіна”) та робила написи рідною мовою, не забуваючи свого походження.

Життя Анни у Франції було нелегким і сповненим тривог. Французькі дослідники цитують такі рядки з її листа до батька в Київ: “У яку варварську країну ти мене послав, тут житла похмурі, церкви потворні і звичай жажливі”.

Тож і не дивно, що, коли народилися діти, Анна виховувала їх у любові до своєї Батьківщини, розповідаючи про красу златоверхого Києва. Прищепила шанобливе ставлення до книжки, християнської моралі. За свідченнями самих французів, Анна принесла в галльську землю книжки, любов до знань. Після неї ще сім століть королі Франції, навіть не підозрюючи про його походження, присягалися на Реймській Євангелії, яку привезла Анна з Києва в Париж як посаг. Анна Ярославна мала кількох дітей: Філіпа, Роберта, Гуго та доньку, народжену в 1055

Понад півроку тому газета “Слово Просвіти” повідомила про презентацію в Чернівцях фільму “Залізна сотня”. Зокрема йшлося, що саме цей фільм, створений за книгою

ФІЛЬМ ЗНІМАВСЯ Й У НАС

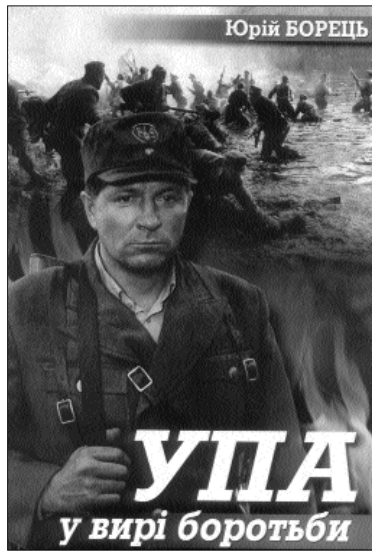
Ю. Борця, знімався на Львівщині. Дозвольте уточнити: фільм знімався не лише на Львівщині. Зйомки проходили також у Косівському та Долинському районах Івано-Франківщини. Зокрема в Долинському районі для зйомок була вибрана територія чудових Скель Довбуша, які розташовані за 3 км від с. Бубнище. До речі, у зйомках брав участь учень 11-го класу школи с. Поляниця Долинського району Р. Кам'янський.

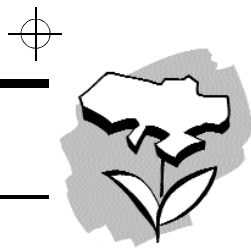
Стосовно Юрія Борця, то переді мною ще одна його книга “За Україну, за її волю”. Це солідне видання

обсягом 218 стор., де описано героїчну боротьбу українського народу в роки Другої світової війни та після її закінчення. Книга складається з трьох розділів: “Змагання за волю України”, “Карби пам'яті”, “З боєм і вірою”. Розділи в свою чергу складені з майстерно написаних нарисів. Події, описані в книзі, відбуваються переважно на території Карпатського краю у військовій окрузі УПА “Говерла”. Деякі нарисі підписані авторами, які свідчать про свою виняткову й навіть несподівану роль у житті УПА (маються на увазі нарисі, вміщені наприкінці

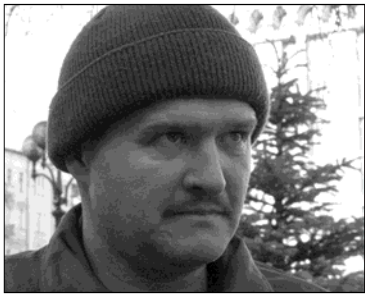
книги, а також статті, роздуми дещо несподіваних людей — тих, хто в ті далекі часи воював проти УПА). Це видання вміщує також цікаві документальні світлини з життя воїнів УПА, є й дві світлини Ю. Борця. Видавець — Науковий відділ Всеукраїнського братства ОУН—УПА, а віддруковано книгу у видавництві “Світ поліграфії” (ТзОВ “Книгодрук”, 1998). Думається, що й це видання ще знайде свого режисера.

Надія ДИЧКА, м. Долина, Івано-Франківської обл.

СОБОРНІСТЬ — ЦЕ СИЛЬНА, ЄДИНА ДЕРЖАВА

Валерій, пенсіонер:

— День соборності. Це сильна держава у всіх відношеннях. Новий Президент — це перший крок до такої держави. Одне із завдань нової влади — досягти взаєморозуміння сходу й заходу, тої самої соборності. Наразі її немає.

Я родом із Вінницької області, жив тривалий період у Кривому Розі, два роки прожив у Закарпатській області. Спілкувався нормально і з тими, і з іншими. Різниця між людьми не заважає загальноукраїнській єдності. Люди із заходу більш свідомі політично, бо вони під радянською владою прожили вдвічі менше. На сході був голодомор, заганяли в колгоспи, розстрілювали інтелігенцію й селян.

Ольга, бухгалтер, м. Полтава:

22 січня, в День соборності України, ми звернулися на Майдані Незалежності в Києві до людей різного віку з запитаннями: Чи Ви знаєте, яке сьогодні свято? Як Ви розумієте поняття “соборність”? Які спільні й відмінні риси мають українці різних регіонів, чи регіональні відмінності ускладнюють спілкування і взаєморозуміння між ними?

— Сьогодні День соборності. Цього дня відбулася злука західної і східної України. Соборність — це єдина Україна. Так, як зараз. На Майдані багато людей із різних регіонів, ми об'єдналися й вибрали, виборили нашого Президента.

Я родом із Києва, зараз працюю в Полтаві, спілкувалася з людьми зі Львова. Скрізь люди однаково мислять, хоча є якась ментальна різниця.

Віка, учениця Технологічного ліцею, Київ:

— Знаю, що завтра інавгурація Ющенка, а сьогодні — не знаю.

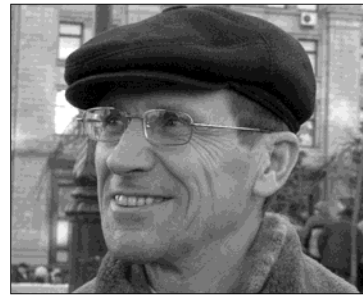

— День соборності. Ви знаєте, що таке “соборність”?

— Ні. Вперше чую... Щодо різниці між українцями, — такої не відчуваю. Україна — одна. Ми — друзі. Зібралися й зробили Помаранчеву революцію.

Сергій Васильович, директор товариства з обмеженою відповідальністю, Київ:

— День соборності України. Здається, у 1919 році східна й західна Україна об'єдналися. Сьогодні слово “соборність” майже не вживається. Це, як на мене, щось про

спільність, єдність. Кожна людина у нього вкладає свій зміст. Думаю, що в недалекому майбутньому буде єдина Україна. Непорозуміння виникло через недостатність інформації. Після Помаранчевої революції, сподіваюся, інформація буде доходити до кожного. Вважаю, що сепаратизм не загрожуватиме Україні. Взагалі не відчуваю різниці між людьми з різних регіонів. Якщо люди займаються однією справою, вони не мають проблем. Щодо спільних рис, — я трохи займався астрологією і знаю, що Україна — під знаком Тельця. Це проявилось в цьому році. Лю-

Олена, студентка КПІ, Київ:

— Не знаю, а яке свято?.. Соборність? А що це? Єдність? Ну, у мене в групі люди з різних регіонів — і з заходу, і зі сходу. Єдине, чим вони можуть відрізнитися — це те, що одні говорять українською, інші — російською. Хоча в основному спілкуюся з киянами. Коли була в літніх таборах, то теж різниці не помітила, а от росіяни від нас відрізняються. Ми — добродушніші. Мені здається, на західній Україні люди більш позитивні, радісні.

● **О. С.**
Фото **Ганни ОБОРСЬКОЇ**

ДИСКУРС

Соборність. Красиве, трішки архаїчне для молоді слово. Слово, за втілення якого пролилося багато крові. Воно завжди майоріло — як прапор, як ідеал. Проблема єдності українців і цілісності держави до гостроти актуальна, як бачимо, і сьогодні. Брак єдності й мужності визнати свою політичну поразку змушують певних осіб розігрувати карту федералізму, сепаратизму на сході, звучать заклики приєднання українських регіонів до іншої держави. Пригадуються міжкнязівські війни в Київській Русі, розділення України між Литвою, Польщею та Угорщиною, татаро-монгольська орда. Пригадується серйозний крок до релігійно-світоглядного поділу України — Берестейська унія 1596 року... Першим політиком і воїном, що посіяв після кількох століть занепаду поміж українцями всіх земель ідею об'єднання в одній державі став, очевидно, Богдан Хмельницький. Руїна й Андрусівський договір між Московією та Польщею надовго усталили поділ України на Правобережну й Лівобережну, на західняків і східняків.

Революція 1917—1920 років і створення двох держав українців — УНР і ЗУНР — знову створили умови для втілення ідеї соборності. 1 грудня 1918 р. у Фастові між ЗУНР і УНР було підписано “предвступний договір”. Зокрема в першому пункті документа йшлося, що “Західноукраїнська Народна Республіка заявила цим непохитний намір злитися у найкоротшій часі в одну державу з Українською Народною Республікою”. 16 січня 1919 р. делегація на чолі з Л. Бачинським і С. Витвицьким виїхала зі Станіслава до Києва. В офіційну делегацію входили 36 делегатів від Галичини, Північної Буковини й Закарпаття. Урочиста церемонія Злуки відбулася 22 січня 1919 р. на майдані Святої Софії у присутності десятків тисяч киян.

На жаль, цей Акт Злуки так і не реалізувався через військову інтервенцію більшовиків, білогвардійців і польської армії. Польща, врешті, окупувала Галичину, більшовицька Росія — решту України. І хоча 1939 року Червона армія таки приєднала до УРСР Галичину, “західняки” не відчували вповні “соборність”, бо більшість інтелігенції була розстріляна через “ворожу сві-

домість”... Навіть розпад СРСР 1990-го року й створення де-юре незалежної України не реалізував до кінця ідею соборності, хоча “живий ланцюг” зі Львова до Києва засвідчив високі прагнення людей і став ще однією історичною датою.

На думку багатьох, Помаранчева революція, яка завершилася саме в дні святкування Дня соборності, стала початком нової епохи соборності українців. Мільйони людей зі сходу й заходу пройшли через Майдан і стали учасниками революції. Головне, що українці, врешті, відчували смак перемоги, смак єдності всієї України. Ми живемо в зовсім

битиме той чи інший чиновник — ми матимемо можливість прийти й нагадати про себе новій владі”.

А голова Івано-Франківської “Просвіти” **Степан Волковецький** пригадав, як у 1994, 1995 і 1996 роках вони, керівники західних і східних регіонів, домовилися про те, що повинна бути загальноукраїнська національна програма зближення українських регіонів. Відбулася сесія Івано-Франківської облради й така концепція була затверджена й направлена до Адміністрації Президента, якою керував тоді Євген Кушнарьов, відомий сьогодні своїми сепаратистськими

ник і диригент Микола Гобдич), що виконав 3 твори: Петра Турчанінова — “З нами Бог”, Миколи Леонтовича — “В царстві Твоім” і Кирила Стеценка — “Благослови”. Вокальне тріо “Помаранчево-золоті ключі”, яке протягом всіх трьох періодів виборів їздило по Україні з виступами, — Валентина Ковальська, Марія Миколайчук і, звичайно, Ніна Матвієнко — потішили всіх чудовим співом. Володар гран-прі на міжнародному фестивалі-конкурсі “Різдвяні зорі” (Італія) київський театр бального танцю “Каскад” вилив на глядачів море ритмічної енергії у композиціях “Свят-

— Родом я з південного сходу України, із задержаних кордонів сучасної України, тому що я народився і виріс у місті Таганріг, яке з навколишніми селами було передане до складу Російської Федерації ще в 1928 році, а українські школи були там до 1932 року. Їх позакривали до мого народження, але в селах люди розмовляли українською мовою — такою доброю, що одним із джерел словника української мови Грінченка був Міуський повіт, а я ріс на березі річки Міусу. Можливо, я якийсь виняток, але із дитинства я любив блакитний і жовтий кольори, бо це були кольори неба, Азовського моря й степу. Ментальність, звичайно, відрізняється, і це не тільки в Україні. Є Слобожанщина, Сіверщина, Галичина, Поділля, Покуття. Та оскільки наш народ в особі своїх найвидатніших синів і дочок завжди прагнув до єдності, то є місцева ментальність, а є загальноукраїнська, і вони доповнюють одна одну. Скрізь практично однакові традиції. Пісні однакові — співають і на Донеччині, і на Галичині. Зокрема “Розпрямуйте, хлопці, коней”, “Ніч яка місячна” і так далі. Навіть ми в дитинстві вчилися від старших українських пісень — “Стоїть гора високая” тощо.

Євген Сверстюк: Я думаю, що є ідеї, які витають в повітрі, які, можливо, є голосом Неба, і не всі сучасники це розуміють. Деякі сучасники це читають — як ілюзії, але ідеї є, і вони набагато сильніші, ніж розуміння сучасників. Ці ідеї впливають на великих хвилях історії під час великих духовних вибухів — і тоді на великому екрані неба цілі покоління їх читають. Ми прочитали їх його знову й стали сучасниками великої епохи в нашій історії. Епоха національного відродження, національного самоусвідомлення — є, одночасно, епохою соборності. Велике духовне пробудження об'єднує націю й починає інтегрувати понад бар'єрами.

Коли ми в 60-ті роки зібралися з різних регіонів, між іншим, переважав Донецький регіон (Дзюба, Світличний, Надійка Світлична, Руденко), із Волині я був один, Черкащину представляв Василь Симоненко. Алла Горська — Бог знає — звідки: народилася в Ялті, жила в Ленінграді, але це була людина з України. Ми не відчували різниці між собою. Були ідеалістами, спорідненими духом.

● **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

СХІД І ЗАХІД РАЗОМ!

іншому Києві, у зовсім іншій Україні.

Саме про нову хвилю соборності говорили учасники напроцуд гарного вечора, організованого “Просвітою” імені Тараса Шевченка напередодні Дня соборності. Народний депутат **Павло Мавчан**, відкриваючи вечір зазначив: “Наші предки явили приклад мудрості саме в ті хвилини, коли всі зрозуміли, що Україна історично сформована, зближена віками, витворивши цілі шари-поклади культурні. Україну шматували, віддаювали, протиставляли й думали, що так воно й узакониться... Але ми всі українці, які виявили вкотре у третьому тисячолітті фантастичну єдність, коли виросла така потужна опозиція до української справи, до української ідеї. Москва думала, що вже остаточно перемогла, провівши колосальні демографічні операції, коли вона переполкувала населення з України, виморивши голодоморами. Вона думала, що все — крапка. Я пригадую, як у 1995 році Кучма, після перемоги на виборах, запросив із Москви море людей. Я їх не буду називати, ми пізніше складемо список — багато з них ходять сьогодні з помаранчевими кольорами. Ми ж хочемо великої єдиної України. І ми перемогли. Вітаю всіх вас із перемогою! Із перемогою великої нації, єдиної України, яка не членується на симпатиків чи антипатиків... Й останнє. Ми хочемо увічнити революцію, учасниками якої всі ми були пам'ятники — “барабани”. Ми хочемо, щоб ті барабани, у які день і ніч били, постали на гранітній платформі, і якщо щось не те ро-

Павло Мавчан та Степан Волковецький

устремліннями. “Але, очевидно, тодішньому керівництву країною не потрібна була концепція єдиної України. Сьогодні, я переконаний, ця програма, — можливо, у вигляді окремої концепції чи загальнодержавної ідеології, — повинна обіймати всі ділянки економічного, суспільного й політичного життя” — зазначив пан Волковецький.

Народний депутат і голова полтавської “Просвіти” Микола Кульчинський згадав свого батька, який “пройшов 10 років Воркути й пізніше, щороку, 22 січня ставив свічки й молився за героїв, які захищали за Україну, не боячись, що хтось побачить. На цих ідеалах ми виростили, вони глибоко в наших душах і є запорукою успіхів”.

Серед творчих учасників вечора, особливо зворушив публіку камерний хор “Київ” (художній керів-

кова фантазія” і “Червона рута”. Театралізований фольклор подавала “Берегиня”, сучасну естрадну пісню — Наталя Бучинська, а Народний хор Національного університету культури та мистецтв під керівництвом Станіслава Павлюченка поставив урочисту крапку просвітянського заходу.

Після вечора про соборність висловилися інші відомі діячі.

Олександр Пономарів: Соборність... Для мене одне з найбільших свят українського народу. Бо український народ упродовж своєї трагічної історії був розкиданий поміж різними державами, але завжди прагнув до єдності. І оце свято, День соборності, є символом єднання нашого народу, коли ці прагнення єдності здійснилися...

— **Люди з різних регіонів України земель, різняться чи ні?**